

Het verhaal van een prinses, die een Gopi (een volgelingen) van Shri Krishna, de geliefde Hindu profeet, werd. Krishna placht als kind en als jongeman de meisjes uit Brindaban te plagen en te bekoren door zijn grappen, zijn prachtige fluitspel en zijn stralende persoonlijkheid. Hoe zij hem in verschillende stadia steeds nader kwam, vertelt dit juweel van een verhaal.

ISBN 90 70104 59 8

RAIHANA TYABJI

het hart van een Gopi

RAIHANA TYABJI

het hart van een Gopi

EAST-WEST PUBLICATIONS FONDS

Het hart van een Gopi

Raihana Tyabji

het hart van een Gopi

Aan Saroj

East-West Publications Fonds b.v.
's Gravenhage / London

© 1986 East-West Publications Fonds b.v.
Anna Paulownastraat 78,
2518 BJ 's Gravenhage
Oorspronkelijke titel: The heart of a Gopi
Vertaling: L. W. Carp
ISBN 90-70104-59-8

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Tyabji, Raihana

Het hart van een Gopi / door Raihana Tyabji ; (vert. uit het Engels door L. W. Carp). – Den Haag : East-West Publications Fonds
Vert. van: The heart of a Gopi. – 1971
ISBN 90-70104-59-8
UDC 141.336 UGI 284
Trefw.: soefisme

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoe het gebeurde

Het was ergens in 1924 (ik herinner mij noch de maand noch de dag), dat ik een krachtige, onweerstaanbare aandrang voelde om te gaan schrijven. Wat te schrijven? Dat wist ik niet. Ik voelde alleen dat het iets over Shri Krishna moest zijn, maar wat kon ik over Shri Krishna schrijven? Ik had niets over Hem gelezen. Ik wist niets van Hem af, behalve wat ik geleerd had van het zingen van *Bhajans*. Sinds mijn kindertijd had de naam Krishna een vreemde fascinatie voor mij gehad en mijn eigen instinctieve interpretaties van de *Bhajans* die ik zong hadden voor mij een persoonlijkheid geschapen die ik innig liefhad en diep vereerde. Maar over Hem te schrijven? Dat was ondenkbaar! En toch voelde ik deze drang; maar wat moest ik er mee doen?

Nadat ik met een scherpe pen en papier aan mijn bureau was gaan zitten, stroomde het verhaal van Sharmila er letterlijk uit. Op het laatst ging dat bijna sneller dan de inkt uit mijn pen kon vloeien. Gedurende drie dagen was ik letterlijk bezeten.

En zo werd 'het hart van een *Gopi*' ontsluitend voor mijn eigen verwonderde en verrukte blik, verrukt omdat de openbaring van dat hart, de openbaring van Krishna met zich meebracht. De gedachte aan een publicatie kwam nooit bij mij op. Voor mijzelf was dit verhaal iets vreemds, iets wat ik niet zelf had geschreven en dat toch niemand anders had geschreven. Ik moet het risico lopen of door de rationalisten meewarig te worden aangekeken of te worden bekritiseerd als ik de waarheid spreek en zeg dat dit verhaal niet van mij is, maar wel door mijn hand op papier is gezet. Gedurende de drie dagen, dat ik het schreef had ik duidelijk het gevoel bezeten te zijn door een kracht buiten mijzelf en gedwongen te worden te schrijven, niettegenstaande mijzelf. Ik kan het niet verklaren. Ik kan alleen maar

vertellen wat ik heb meegemaakt.

Dit vreemde gevoel werd versterkt door het feit dat er dingen in dit verhaal waren, die ik niet kon begrijpen, die ik op dat moment alleen vaag kon vermoeden. Aangezien ik niet wist wat voor een titel het boek moest hebben, noemde ik het 'Fragment van het dagboek van een Gopi'. Langzaam, echter, ging ik begrijpen dat dit geen dagboek is, maar de openbaring van God's weg voor een ziel, die klaar is voor geestelijk ontwaken. Eerst is er het horen van de Naam gevolgd door een nieuwsgierigheid, die zich al snel verdiept tot aantrekking. Daarna komt het contact met een echte *Bhakta* en dan een geleidelijk en steeds zich verdiepend gevoel van Zijn Aanwezigheid, een intens verlangen naar directe gemeenschap met Hem. Hierna verandert de ziel in een Gopi, ziet Hem en woont daarna altijd in Brindaban aan Zijn voeten. En zo, dit alles begrijpend, noemde ik dit boekje: 'Het hart van een Gopi'.

De publicatie van dit verhaal is geheel te danken aan de vriendelijke hulp van Shri Kaka Saheb Kalelkar, die ik hierbij heel hartelijk dank voor alle moeite in het publiceren er van.

Camp, Baroda,
3-2-1936

Raihana Tyabji

Dit boekje, waarvan engelse drukken verschenen in 1936, 1955, 1971 en 1977 en wat tevens in het Duits en Frans werd uitgegeven, verschijnt thans voor het eerst in het Nederlands. Het is een juweel van een boekje, vol liefde en devotie voor de Meester en het heeft duizenden mensen in verschillende landen vreugde en nieuwe inspiratie gegeven.

Moge ook in Nederland en in België dit kostbare kleinood zijn weg vinden, harten verlichten en begrip en verering brengen voor de verlichte persoon van de Heer Krishna!

's Gravenhage
Januari 1986

De uitgever

De eerste dag

Dus, dit is Gokul.

Maar gisteren leefde en bewoog ik en had mijn bestaan in een paleis en vandaag ben ik in een hut! Gisteren was ik de geliefde dochter van een rijke man en vandaag ben ik de vrouw van een *Gauli*! Waar zijn mijn vader en moeder nu? Gevlucht voor de woede van de koning en hun dochter toevertrouwd aan haar redder. Zouden zij aan mij denken? Misschien hebben zij er vrede mee, wetend dat ik veilig ben. En, waarlijk, dat is iets om dankbaar voor te zijn in deze moeilijke tijden. Waar zijn zij verborgen? Hij weet het, maar hij wil het mij zelfs niet zeggen, want, zo zegt hij, zelfs in hun slaap spreken de tongen van vrouwen. Maar zij zijn veilig verstopt, verzekert hij mij. En tegen mij kan hij niet liegen.

Gisteren nog – of is het een duizend *yugas* of een duizend *kalpas* geleden – ging ik in zijde gekleed en vandaag bedekt alleen nog een rode doek mijn naakte lichaam. (Hij houdt van die kleur). Gisteren plukte ik bloemen met mijn *sakhis* en vele dienaressen hingen aan mijn lippen om mijn geringste wensen te vervullen. Vandaag moet ik koeien gaan melken met andere melkmeisjes en ik – Sharmila, dochter van een grote leider (sst, zijn naam mag zelfs niet gefluisterd worden, zelfs niet aan gedacht worden) moet zorgen voor de vader, moeder en de zusters van een *Gauli*! Is het een droom? Nee, deze hut is werkelijkheid. En deze rode doek, die mij bedekt, is werkelijkheid. En de grond waarop ik slaap, is werkelijkheid. Maar gisteren –, maar waarom aan gisteren denken? Onze *Guru* sprak de waarheid toen hij mijn vader de raad gaf het verleden als onwerkelijk te zien, daar het niet is en de toekomst als onwerkelijk daar het, eveneens, niet is.

Ja, dit Gokul is prettig. Hij, deze *Gauli*, die na mijn leven gered te hebben, het tot zich heeft genomen, is goed voor me. En zijn vader is vriendelijk. Mijn schoonmoeder... tja, voor haar ben ik een vreemde. Zij houdt van haar zoon. En hoe kan zij van mij houden, die, naar zij meent, haar zoon van haar heeft afgenomen? En zijn zusters... Maar ik wil niet aan zijn zusters denken. Want zei onze *Guru* niet: 'Zie niet de fouten van anderen, en als je ze ziet, spreek er niet over!' O, Guruji, nooit zal ik uw woorden van wijsheid meer mogen horen! Toch, daar ik er sommige van gehoord heb zal ik ze in de praktijk brengen. Zo zal ik misschien vrede vinden. Want mijn hart is bijna barstens vol, mijn hoofd tolt en mijn ogen branden van de tranen, die er in opwellen. Nee, nee, moed houden, Sharmila! Want wat zei de *Guru*? 'Hij alleen is dapper die, in de duisternis, denkt aan het licht'. En ik ben dapper. Want kom ik niet van een lange afstamming van stamhoofden, die beroemd waren om hun moed en vechtlust? Gokul heeft, misschien, een geschenk voor mij liggen wachten. Misschien! Want zei de *Guru* niet, dat God met de ene hand neemt om meer met de andere hand te geven? Moed, Sharmila! Laat mij denken aan het licht.

Dit Gokul is werkelijk een prettige plaats. Hoe mooi zingen de vogels! Pee Fee Pee! en Piyu Piya! Altijd maar 'Pee' en 'Piyu'. Wat weten zij van 'Pees' en van 'Piyus'? En wat, wist Sharmila ervan? Gisteren wist zij nog niets van 'Pees' en van 'Piyus'. En vandaag? O, vandaag weet ze ervan!

En hoe dapper wiegen de bomen in de wind! En kijk eens hoe de *Madhu-Malati* zich aan hen vastklampt en zich met groene twijgen vastgrijpt en omhoog klimt! Zij zijn als de armen van een liefhebbende vrouw om haar stoere en trouwe man. En de *Papeeha* zingt over de liefde, die als sap door haar groene aderen loopt. En de wind is als een kind, nu weer hier spelend met een bloesem, dan weer daar met iets anders. En de bloemen zijn als de gedachten van een moeder over haar kind...

Ja, het is werkelijk prettig, dit Gokul! Maar wat is dit? Is de hele natuur de spiegel van de mens? Nieuwe gedachten verdringen zich in mijn geest tot mijn hoofd er wel van lijkt te barsten.

Helaas is mijn sari gescheurd! En hij zal er bedroefd over zijn. Ik wil niet dat hij bedroefd is. Gisteren wist ik van zijn bestaan niets af en vandaag wil ik niet dat hij bedroefd is! Vreemd, ja vreemd is het hart van een jonge vrouw! Bij dageraad kwam hij tot mij, terwijl ik geknield was bij het stroompje dat door de gindse bosjes loopt. Ik had mijn haar losgemaakt en mijn *tilak* was vers op mijn voorhoofd. Hij zei: 'Werkelijk, je ziet er uit als een klimplant, als een bloem, als deze beek, als de rivier... Ik weet niet wat je bent en wat je niet bent. Want alle schoonheid van het universum is in jou verborgen'. Hierop stroomde het bloed naar mijn wangen en mijn hoofd zonk. Toen zei hij, vriendelijk en bedachtzaam en toch met een stem die vreemd blij was:

'en de *tilak* op je voorhoofd is als een rode zon in een *champak* hemel en je wenkbrauwen zijn als twee omgekeerde wassende manen, omgeven door de nacht. En je mond is werkelijk gemaakt door *Madan* om arme stervelingen als ik in verwarring te brengen...'

Nooit hadden mijn oren zulke woorden gehoord. Ik was doof en bang en blij, alles op het zelfde moment – hoewel ik niet weet hoe dit komt? Toen ik hem door mijn wimpers aankeek, en de aanblik van die sterke, goddelijke held, geknield voor me zag, vervulde dat mij met een plotseling gevoel van macht en ik wist dat mijn zwakheid zelf mijn macht was. En geheel overweldigd door de tegenstrijdigheden, die een vrouw eigen zijn, glimlachte ik. Hij wankelde en riep uit, met zijn hand zijn ogen bedekkend: 'O, je hebt mij overwonnen! Je hebt gewonnen...'

Ik had hem willen vragen hoe dan, maar mijn schoonmoeder stuurde haar jongere dochter om mij te halen.

'Ah, dat was ik bijna vergeten.' Ik draaide mij om en keek in het water om te zien of mijn haar netjes in tweeën gekamd was.

'Mijn ogen zijn helder,' zei hij. 'Gebruik ze als spiegel. Maar toen ik in zijn ogen wilde kijken, kon ik het niet. Ik weet niet waarom.'

Maar nu zal hij wel honger hebben. Ik moet hem zijn kan karnemelk brengen, zoals zijn moeder mij vroeg. Ik zou ergens in mijn hart van zijn moeder kunnen houden. Hij is haar dier-

baar.

Mijn schoonzusters hebben de potten en pannen schoon-gemaakt, maar niet zoals ik het wil. Ik wil zijn kan met mijn eigen handen schoonmaken voor ik hem vul met *chhachh*.

Werkelijk, dit Gokul is een prettige plek! Waren mijn vader en moeder maar hier!

Ik moet die *Tulsi*-plant water geven, waarvan hij bladeren pluk-te voor zijn eredienst...

De volgende dag

Het water van de Jamuna bij dageraad is als vloeibaar kristal en de hemel bij dageraad is als een groot kristalvlak met tere tinten doortrokken, waarvan ik de namen niet ken. En er hangt een stilte over de aarde alsof alle dingen bidden. En de bries die het water van de Jamuna beroert is als een boodschap van een land waar God woont.

Het was prettig om met mijn metgezellinnen in de vroege morgen naar de *Ghat* te gaan. En het baden was plezierig, evenals de liederen, het gepraat en het gelach. Wij gooiden water naar elkaar en maakten elkaars haar nat en mijn *sakhis* riepen: '*Hari, Hari!*' En enkelen begonnen te huilen; ik begreep niet waarom. En één riep, '*Gogola*' en viel bijna in zwijm. En één zei: 'mijn ogen verlangen hem te zien'. En een ander zei: 'mijn oren zijn, als het ware, voortdurend gericht op het horen van het geluid van zijn fluit'. En een vierde zei: 'mijn hart breekt. Wanneer komt hij?' En een vijfde zei: 'het leven is ondraaglijk zonder Hari!' En één zei: 'En toch, zelfs de gedachte aan hem geeft rust, voedsel en drank voor de smachtende ziel.' Weer een ander zuchtte en sloeg haar borsten in stilte. Maar één zei: 'Waar, waar! Maar het leven is ook ondragelijk door hem!' En hierop volgde groot protest en allen riepen: 'Wat? Ondragelijk? Wat bedoel je? Jij, ondankbaar, liefdeloos mens!' En er was zo'n ge-roezemoes van stemmen, dat ik helemaal vergat te vragen wie 'hij' was! (Ik zal het hem vragen.) Maar toen allen zich tegen haar keerden, degene, die had gezegd dat het leven ondragelijk was vanwege hem, hief zij haar *gagar* naar haar hoofd en het steunend met één hand, hief zij de andere op om stilte te vragen.

'Ja,' zei ze tenslotte. 'Ik zeg, door hem. Want mijn man, die van mij houdt, is woedend over wat hij mijn 'obsessie' noemt en wil

geen voedsel eten dat door mij gekookt is. Mijn schoonmoeder wil niet met mij praten en mijn schoonzusters maken mijn leven tot een hel met hun spot en ruwe opmerkingen. Dus ik zou willen dat deze Krishna op de bodem van de Jamuna lag!

En na dit gezegd te hebben, liep ze weg, één hand aan haar waterkan en de andere op haar wiegende heup. En haar rug leek wel boosheid en wanhoop uit te schreeuwen!

Mijn metgezellinnen leken stomgeslagen door deze woorden, maar na een poos zei één: 'Leve Krishna! Niet alle mannen zijn als de man van deze ongelukkige! Onvoorstelbaar, jaloers en nog wel op Krishna!'

Hierop braken alle Gopis in een vrolijke spotternij uit. Ik vroeg mij zozeer af wie deze 'Krishna' zou kunnen zijn, dat ik zelfs vergat er naar te vragen! Het is een liefelijke naam: 'Krishna'. Wie zou hij zijn?

Een week later

Het is acht dagen geleden sinds ik naar Gokul kwam en nu is het vroegere leven met zijn pracht en praal, zijn gekunstelde vrolijkheid en genoegens als een droom.

Brindaban groeit in je geest. Het sluipt je hart binnen tot je zijn spiegel wordt en je ziel zijn kleurrijke muziek beantwoordt en doet weerklinken. Ik dacht eerst dat het leven er eentonig zou zijn en dat de dagelijkse taken zo'n zware slavenarbeid zou zijn, dat ik het nooit zou kunnen verdragen. Maar dat is niet zo. Het vroege ochtendblad bij de *Ghat*, de glimmende kannen melk en yoghurt, het loeien van de koeien, het geluid van hun bellen vermengd met het getingel van onze enkelsieraden, het ruisen en de geur van de warme, schuimende melk als het in je emmers stroomt, zelfs de warme adem van de koeien, en de geur van het malse gras, is werkelijk heerlijk!

Het groen van de bossen rondom, de geur van bloemen en het zingen van de vogels, het zwaaien van de bomen, het 'sain, sain' van de bries als het door de toppen van de bomen blaast, dit alles brengt mijn geest in een staat van diepe tevredenheid.

's Nachts houden de sterren de wacht over Brindaban, en schitteren hun *Japa*. De diepe, mysterieuze, plechtige hemel, die eeuwig op een geweldig geheim schijnt te broeden, en het voortdurende 'Om, ommmmm' van gevleugelde schepselen die 's nachts vliegen en de diepe vrede, die over de hele wereld ligt, vervullen mij met eerbeid en een heilige vreugde en ik verlang er naar te aanbidden en te huilen. Maar nooit om te praten. Binnen in mij groeit een stilte, geboren uit de stilte van Brindaban. Ik weet niet wat het is in de lucht van Brindaban, in zijn groene kleuren, in zijn tinten, dat maakt dat het hart naar aanbidding gedreven wordt. De *Tulsi* plant hier lijkt zich wel bewust te zijn van zijn heiligheid en de melk is als nectar en de yoghurt en de *chhachh*

zijn zo heerlijk, dat ik moet lachen als ik denk aan het zware voedsel dat ik gewend was om te eten en lekker te vinden. En het water is zo zuiver, helder en zoet, dat zelfs als de dorst gestild is, men naar meer verlangt. En het is zelfs een genoegen om te poetsen, stof af te nemen, te koken en te schrobben, want dit Brindaban is als een tempel en alle handelingen lijken hier vrome offeringen en offers in liefde gebracht te zijn.

Dag na dag wordt hij vriendelijker en mijn leven en hart zijn van hem vervuld. En allen zijn zij vriendelijk, echt, behalve mijn jongste *Nanand* – maar aan haar wil ik niet denken – nee, zelfs niet aan hoe ze mij kneep omdat hij mij een nieuwe *sari* bracht. Ook denk ik er niet aan hoe zij aan mijn haar trok, omdat zij zag hoe hij het liefkoosde, noch denk ik aan hoe zij mijn melk weggooide en mij een hele dag honger liet lijden, want droog brood blijft nog steeds in mijn keel steken en dat weet ze.

Maar ik wil niet aan haar denken, want wat zei onze Guru? 'Weet, o opperhoofd, dat niets kwaad is tot men het kwaad maakt door er zo aan te denken.' Ik moest toen om onze gezegende Gururji lachen, maar ik weet nu wat hij bedoelde. En ik wil niet aan haar als boos denken, opdat ik haar niet zo zal maken, door zo te denken. Maar zij achtervolgde me. Ik wil aan iets moois, iets vreugdevols, iets onschuldigs en iets vriendelijks denken.

Die Krishna schijnt een prachtig wezen te zijn! Wie hij is, wat hij doet, waar hij woont, waar hij nu is, is allemaal een groot mysterie. De Gopi's kennen hem en spreken dikwijls over hem. Ik verlang er vaak naar hen er naar te vragen, maar een zekere innerlijke terughoudendheid, een zekere vreugde om het mysterie zelf, zowel als een vreemd gevoel dat de klank zelf van die naam in mij doet opkomen, houdt mijn nieuwsgierigheid tegen en doet mij zwijgen. 'Krishna'. Een prachtige naam. Een naam die in mijn bloed kruipt als het maanlicht in die zilveren rimpeelingen kruipt, die op het oppervlak van de Jamuna lopen. Een lief, zoet woord. Een schitterend woord!

Het sluipt in mijn hart en verlicht het zoals het schuwe maanlicht in die donkere bosjes kruipt en ze met een teer, onaards schijnsel verlicht. Werkelijk, het is een naam vol kleur, vol licht,

vol muziek: 'Krishna!'

En hij, die deze meest liefelijke naam draagt, deze Krishna, is hij ook vol kleur, vol licht, vol muziek? O, eens zal ik het weten! Maar die kennis zal van zelf komen, in zijn eigen tijd. Ik wil het niet haasten, want zelfs niet alles over Krishna te weten is fijn!

Krishna, in mijn onvolmaakte kennis van hem, is als een wassende maan, die tussen de donkere zware wolken, glipt, zo slank, zo zachtjes schijnend, maar een gekrulde haar van licht – die dikwijls alleen als een zilveren droom wordt gezien – een lichtende illusie – zodat die naam glanst en even te voorschijn komt en zich verschuilt door en tussen de vouwen van mijn onwetendheid. Krishna! Krishna!

Twée dagen later

Zij noemen hem ook 'Mohan' en 'Hari' en 'Nand Kishor' en 'Kanhayya' en 'Kanha' en daarnaast met nog vele andere namen. Iedere nieuwe naam is als een nieuw geleerde naam in een hemelse *raga*. Ik verzamel deze parels van namen, die zachtjes van de lippen van mijn metgezellinnen vallen en rijg ze, als het ware, aan de gouden draad van mijn herinnering en draag ze als een snoer.

Die naam heeft me zo in verrukking gebracht, dat ik dikwijls al het andere vergeet en alleen maar 'Krishna' kan bedenken. Toch, vreemd genoeg, staat dit denken aan Krishna buiten mijn dagelijkse leven en hindert mijn relatie met hen, rondom mij, op geen enkele wijze. Toch moet ik voorzichtig zijn, want mijn heer keek met verwondering naar mij toen, terwijl ik vanmorgen de *Tulsi* bladeren voor hem plukte, ik mij plotseling geheel in dat woord 'Krishna' verloor en volledig hem, zijn *puja* en de *Tulsi* bladeren vergat. Het ongenoegen van mijn heer zou erger dan de dood zijn, want hij is nu werkelijk de heer van mijn hart geworden en ik ben maar een deel van hem en ben niets zonder hem. Dus moet ik voorzichtig zijn, opdat dit woord 'Krishna' mij niet volledig van mijn zinnen beroofd en daarmee dat sterke, tedere hart verwondt dat mijn toevlucht, mijn huis en mijn pilaar van kracht is geworden.

Later

Toen ik vandaag met mijn *sakhis* in de bossen liep, zag ik iets vreemds. Iemand met haar haar in de war, gescheurde *sari*, ogen verzonken in tranen en slapeloosheid, de handen uitgestrekt in zoeken en om hulp, dwalend tussen de bomen, strui-

kelend, vallend, wankelend, als iemand die haar verstand had verloren. Mijn metgezellinnen stopten en gefluister deed de ronde. 'Mai Jashoda'. 'Helaas! Arme Jashoda Mai, die zoekt naar hem die niet komt!' 'Werkelijk, het breekt mijn hart haar zo te zien!' 'Hoe zwak zijn haar ogen met tranen en ze eet niet meer, noch slaapt ze en ze kan niet meer werken.'

'Is dit Mai Jashoda?', fluisterde ik. Mijn metgezellin knikte, de vinger op de lippen. Mai Jashoda kwam op ons af en van haar lippen kwam een kreun en toen een schreeuw. 'Krishna, Krishna'. We gingen naar haar toe en ze vroeg smekend, iedere Gopi om beurt aankijkend: 'Dochters, heb je mijn Krishna gezien? Werkelijk, ik ben half dood, zo mis ik hem – ik kan niet slapen noch eten, want mijn Krishna, het licht van mijn ogen, de vreugde van mijn hart, is niet langer hier om slaap zijn rust en smaak aan het eten te geven. Vertel mij, zeg mij, heb je Krishna gezien?'

Haar liefelijke stem brak en haar boezem ging op en neer, toen mijn metgezellinnen langzaam en zwaar hun hoofden schudde-

den. 'Wij zoeken Krishna ook,' zei één. 'En onze dagen zijn als nachten zonder hem.'

'Er rust een droefheid op Brindaban,' zei een ander. 'Er bloeien geen bloemen meer, de bomen hebben hun frisse groen verloren en de klimplanten hebben hun mooie soepelheid verloren, want Krishna is er niet om het allemaal te zien.'

Mai Jashoda zuchtte.

Toen zei een derde: 'Mijn broers en neven hebben hun eetlust verloren en lopen dag en nacht door Brindaban op zoek naar hun afwezige speelkameraad.'

Mai Jashoda zuchtte opnieuw en schudde haar hoofd.

Toen zei een vierde Gopi: 'O, Mai, we komen naar jou toe om te klagen over die ondeugende *Kanhayya*, die ons overviel op onze weg van de *Ghat* terug. Hij sloop geruisloos achter ons aan en hield ons aan. Hij gaf ons onverwacht een duw zodat wij doorweekt werden van het water uit onze eigen *gagars*, terwijl hij er vandoor ging met onze kannen *ghee*. Soms klinkt zijn fluit uit het Zuiden en soms uit het Noorden en soms uit alle win-

drichtingen tegelijk, zodat wij totaal in de war raken en in het wilde weg in het rond rennen, net als oude eekhoorns!

Hij heeft ons veel uitbranders gekost en thuis regent het harde klachten over zijn schelmenstreken. Maar toch is het beter met zijn dwaze streken te zijn dan met zijn afwezigheid! Heus, we hebben genoeg van Gokul als Krishna er niet is.'

Hierop zonk Mai Jashoda op de grond neer en begon wanhopig te huilen tot onze harten leken te breken uit verdriet om haar.

Het is heel naar om haar zo te zien. Mijn hart doet pijn door mijn medelijden voor haar. Hoe lief, hoe zoet is zij! Niet met de smakeloze zoetheid van suiker noch de kleverige zoetheid van honing. Nee, haar zoetheid komt, als het ware, uit een vereniging van kracht en tederheid en haar ogen zien alle schepselen aan als waren zij haar eigen kinderen. Zij is de moeder, de universele moeder. Door het moederschap van Krishna schijnt ze de moeder van het universum te zijn geworden.

Maar wie is die Krishna, waarin het licht, het leven, de schoonheid en de vreugde van Gokul geborgen is? Ik zal het weten. Wanneer de tijd rijp is, zal ik het weten.

Drie dagen later

Hij is gezien! Hij is gezien! Wij zaten vandaag op een heuveltje, nadat onze dagelijkse arbeid gedaan was en wij waren bezig slingers te maken en lachten en praatten en sommigen zongen en anderen dansten om de last, die hun hart bezwaarde, te verlichten. Maar er was één, die stil bleef en niet praatte noch bewoog, terwijl ze met een vreemde glans in haar ogen en een mysterieuze glimlach op haar lippen keek naar de groene verten van Brindaban.

Plotseling schenen de Gopis alle vreugde in hun spel te verliezen en gooiden ze zich zuchtend op de grond. Eén zei: 'Wat is spell! Er is geen plezier in spel als *Kanha* er niet is.'

Toen vestigde die stille langzaam haar ogen op ons en sprak op langzame en nadrukkelijke toon en haar woorden maakten de Gopis blij en deed hen trillen, terwijl zelfs de bossen werden vervuld van vreugde, want zij zei:

'Ik heb hem gezien.'

Plotseling praatte iedereen door elkaar heen met opgewonden stemmen. 'Hem gezien.' Waar, o waar? O, jij, gezegende! O, jij, geliefde van de goden! Waar heb je hem gezien? Wanneer? Vertel, vertel ons, spreek tot ons, snel! Hoe zag hij er uit? Had hij zijn fluit bij zich? Zei hij iets? Waarom ben je er zeker van?

O, wat een geroezemoes! Het leek wel of de lucht gevuld was met een zwerm bijen!

Tenslotte toen het lawaai van de onophoudelijke vragen wat was afgenomen, zei zij, die gezegende, op vreugdevolle toon: 'Ja, ik zag hem op weg naar huis, want ik had mijn heer brood en melk gebracht. Hij leunde tegen een *Ashwattha Vraksha* en keek, diep in gedachten verzonken, naar de takken. En de *murli* hing vergeten in zijn bloemachtige hand en de pauweveer in zijn '*mugut*' bewoog niet. Hij was zo geabsorbeerd dat zelfs het ge-

tinkel van mijn enkelsieraad hem niet deed opkijken. Ik stond daar en keek heel lang naar hem en zijn blauwe uitstraling vulde mijn hele wezen tot ik mij voelde verdrinken in *Akasha*. Ik weet niet hoe noch wanneer ik weer thuis kwam. En vandaag beweeg ik mij als in een droom. Hem te zien heeft deze dorstige ogen afgekoeld en ik kijk nu steeds naar binnen en zie alleen hem.'

Nadat zij gesproken had, viel er een stilte en toen ik rondom mij keek, zag ik dat alle ogen vochtig waren en dat alle wangen nat met tranen waren. Ten slotte, gedwongen door het verlangen te weten, terwijl mijn hart bonsde in mijn keel en mijn pols sneller sloeg door een nieuwe zoete vreugde, vroeg ik:

'Hoe oud is deze Krishna?'

'Tien jaar oud,' antwoordde een Gopi.

'Maar,' mijn verbazing ziende, 'hij is geen gewoon sterfelijk wezen, gebonden aan de wetten van tijd en ruimte. Tien jaar oud, ja, maar in wijsheid, in kracht en schoonheid, in gestalte, in macht, is hij een echte God!'

Ik was een poos stil, maar vroeg toen opnieuw:

'Is hij goed bekend?'

'Hoe kunnen wij dat weten?' zei mijn metgezellin onverschillig.

'Maar jullie kennen hem,' zei ik.

'Wij. Ja, maar wij houden van hem!'

Zo! Ik bleef stil terwijl ik dit alles overdacht. Niet allen kenden Krishna dus, alleen zij, die hem liefhebben. Helaas, zal ik hem dan nooit kennen? Want hoe mag ik van Krishna houden, ik, die immers mijn heer liefheb?

Is niet mijn heer de meester van mijn hart en ziel?

Is hij niet mijn schild, mijn toevluchtsoord, het gezicht van mijn ogen, het kloppen van mijn hart? Hij, hij alleen is de tempel, het heiligdom, de afgod. Nee, Krishna, ik mag niet van je houden, want ik bemin mijn heer alleen en zal dit steeds doen. En dus helaas! Mag ik je dan niet kennen? Maar hoe ligt dat dan voor deze Gopis?

Zij houden ook van hun heer en dienen hem heel graag, toch houden zij van Krishna? Zijn er dan twee soorten van liefde? O, *Guruji*, ik wou dat u hier was om deze twijfel weg te nemen! Werkelijk, nu ben ik echt in de war! En deze Krishna, deze

prachtige, God-gelijke is maar tien jaar oud! Een kind... en toch. O, het is als een droom! U was juist, *Guruji*, toen u zei: 'van alle ongeloofwaardige dingen, is de waarheid het meest ongeloofwaardig.'

De volgende dag

Helaas, helaas, helaas! Wat is er met mij gebeurd! Waarom werd ik ooit geboren! Sharmila, de dochter van dat grote opperhoofd, wiens naam niet uitgesproken mag worden, bloem van een koninklijke boom, hoe laag ben je nu gevallen! O, moeder, moeder, ik wil je hier hebben! Ik heb je nodig! Ik kan niet, ik kan niet... ik wil niet zonder je leven! Toch is het maar goed dat je niet hier bent, want jouw Sharmila in tranen, tot stof vernederd, is een tafereel dat je hart zou verscheuren. Hoe liefdevol heb je haar gekoesterd! Hoe teder heb je alles van haar verdragen! Nooit spraken haar lippen ooit één boos woord. En nu – Ah, ben ik nog in leven? O, ongelukkige, verstoten door goden en mensen, gebroken, vertrappt in het stof, waarom, waarom leef je nog? Maar zelfs de dood mijdt je, schijnt het.

Mijn oren zijn gevuld, verstopt met uitroepen die nog nooit naar mij zijn toegeroepen. Ik zou willen sterven. En de jongste *Nanand* zegt dat ik haar kwaad deed. Zij zegt dat ik haar aanviel en haar sloeg! Ik! Sharmila! En, zij geloven haar! Ja, zelfs mijn *Nath* kijkt mij verdrietig aan! Waaraan heb ik dit verdiend, dat ik zo slecht behandeld wordt? Nooit, nooit ben ik zo vernederd. Nee, zelfs niet op die eerste dag, toen ik probeerde de koe te melken en het beest zich omdraaide en de emmer met melk, die naast mij stond, omtrapte. De emmer was tot de rand toe gevuld en mijn *Nath* was erg boos. Ook niet op die dag, toen ik terug komend van de *Ghat*, 'slipte en de *gagar* van mijn hoofd viel en brak. Ook niet toen ik de *parijatak* bloemen plukte en mijn *sari* aan een braamstruik bleef hangen en scheurde en toen ik het los probeerde te maken vloog een bij boos op en stak mijn schoonzuster! Nee, nooit ben ik zo vernederd, ofschoon mijn schoonzuster een humeur als een vlam heeft en een tong die van schorpioenen gemaakt schijnt te zijn.

En het was niet eens mijn fout, dat zweer ik.

Luister en oordeel zelf eerlijk tussen mij en haar.

Het gebeurde als volgt:

Toen wij vandaag onze waterkannen vulden bij de *Ghat*, kwam er een vrouw op ons toe, die van licht gemaakt scheen. Zo prachtig was haar gezicht dat allen haar aankeken en al kijkend de wereld vergaten. Haar grote zwarte ogen schenen vriendelijk en keken standvastig. Haar wenkbrauwen waren zuiver en hoog, gelijk de sneeuw-bedekte pieken van de Himalaya. Haar hart, zwart als de nacht, omlijstte haar tere gezicht en was als zwart vloeiend fluweel rond een parel en het was van achteren in een knoet samengevlochten, waarvan de schoonheid de bloemen accentueerden die het omgaven. Haar witte *sari* omsloot haar statige figuur als hield het ervan en leek de uitstraling die zij bezat, te versterken. Ze leek wel een godin, gekleed in een lichtgevende wolk. Haar lippen waren stevig, teder en ernstig, maar krulden toch zachtjes naar boven, alsof zij van alle schepselen hield en hun zwakheden duldde; alsof ze hen kende en hun zachtjes toelachte alsof ze ook zou kunnen hebben terecht wijzen.

Toen ik deze stralende vrouw zag, sprong mijn hart op en werd daarna stil en ik werd vervuld van een onuitsprekelijke liefde, eerbied, ontzag en vreugde, en ook een heilige angst. En ik boog mijn hoofd voor haar en vouwde mijn handen om haar eer te betuigen. En zo verging het ook mijn metgezellinnen.

Terwijl zij zich voorover boog om haar emmer te vullen, stakte mijn adem in mijn keel bij het zien van de schoonheid van haar soepele rondingen en haar mooi gevormde armen. En toen zij weer oprichtte, haar emmer gevuld en ons vriendelijk en vreugdevol toelachtte, snelde mijn ziel naar de bloesems van haar voeten en klampte zich daar vast als een dorstige bij. Zij vertrok, als zij gekomen was, in een gewijde stilte. En terwijl ik naar de golvingen van haar prachtige lichaam keek, terwijl zij wegliep, wist ik wat er bedoeld werd met het woord, *Gaja-Ga-mini!*

Mijn hart was als water en mijn knieën knikten, toen ik mij tot een metgezellin wendde en haar trillend door mijn droge lippen

toefluisterde: 'Wie is zij?'

'Wat, ken jij Radha niet? Werkelijk, jij bent ontwetend!'

'Radha,' mompelde ik, in vervoering door de muziek van die naam.

'Ja, Radha, jij dwaze! Radha, de schone, de reine, de *Bhakta* en de *Guru* van onze Krishna!'

Radha, de *Guru* van Krishna! Radha, de *Bhakta* van Krishna! Radha-Krishna! Radha-Krishna! Was er ooit zulke muziek sinds het begin der schepping? Ik keerde naar huis terug als in een trance, mijn hart fluisterend, 'Radha-Krishna, Radha-Krishna' bij iedere stap; zelfs mijn enkelsieraden zongen: 'Radha-Krishna' als ik liep.

Ik werd zo met de vreugde van deze magische namen gevuld dat ik ze zelfs zachtjes mompelde terwijl ik de koe molk, fluisterend: 'Radha-Krishna, Radha-Krishna' met iedere trek. En spoedig vergat ik de wereld om mij heen en mijn lippen mompelden: 'Radha-Krishna' als vanzelf en mijn handen gingen ook als vanzelf door met het werk te doen. Maar nu leek het wel of mijn eigen stem van die woorden ging houden en nauwelijks beseffend wat ik deed, sprak ik hard op: 'Radha-Krishna, Radha-Krishna, Radha-Krish...'.

Plotseling onderbrak een stem mij en het leek alsof een giftige slang in mijn oor siste.

'Werkelijk? Radha-Krishna, is het dus?'

Ik keek op en zag mijn jongste *Nanand* over mij heen gebogen.

En haar bleke boze, gezicht en de tweeling bollen van vuur, die haar ogen waren, vervulden mij van angst en ik was stom geslagen.

'Zo, mijn mooie, onschuldige, verlegen prinses. Dus dit is wat je leert bij de *Ghat*? En terwijl jij zo zachtjes je werk doet, is dit de kanker die je aan je borst koestert!'

'Nee, zuster,' mompelde ik trillend. 'Ik zei alleen maar Radha-Krish...'.

'Stop. Als je deze woorden nog één keer zegt, zal ik je tong er met wortel en al uit trekken. Je bent al niet beter dan die smerige *Gopis*, de slavinnen van die innemende schooier!'

'De *Gopis* zijn niet smerig!' zei ik, nu op mijn beurt boos.

'Nee. Hoe zou jij kunnen denken dat ze smerig zijn? En zonder twijfel vereer jij ook die boosaardige Radha, die rondgaat en onschuldige vrouwen leugens leert vertellen en eerlijke vrouwen hun geloften doet vergeten en hun *Pati Vrata*! Ja, ik ken deze Radha goed! Deze...' en toen schreeuwde zij zulke schandelijke woorden uit dat ik verstomd en gebroken was, nauwelijks begrijpend wat ze zei en mijn oren waren gevuld met de vuiligheid van haar obscene geschreeuw en ik werd, als het ware, overstroomd met teer en pek. Maar ten slotte knapte mijn weerstandsvermogen als een strakgespannen draad en ik sprong overeind, trillend van ontzetting, sprong ik op haar af en plaatste mijn hand over haar schuimende mond.

'Stop! Stop!', riep ik wild uit. 'Stop. Zeg nooit iets tegen Radhika. Radhika, wier naam jouw lippen niet waardig zijn te noemen. Verneder mij als je wilt, maar Radha! Laat Radha met rust!'

Ze vocht als een wild dier om zichzelf te bevrijden, en toen ze dit niet kon, want een onoverwinbare kracht geboren uit een heerlijke exaltatie vervulde mij, beet ze bijna tot op het bot in mijn hand. Ik was echter zo vervuld van woede, dat ik het nauwelijks voelde.

Hoe lang wij op deze wijze geworsteld hebben, weet ik niet, maar mijn oren hoorden de diepe muziek van mijn *Nath's* stem en mijn boosheid ebde weg en mijn stormachtige hart werd kalm. Ik trok mijn hand van de lippen van mijn *Nanand* weg en zag dat het bebloed was dus hield ik het achter mij, vastbesloten niets te zeggen. Maar zij, die wilde kat, had nog niet genoeg van haar getwist.

'Kijk,' zei zij vol verachting, kijk naar je geliefde vrouw, die je misleid en bedrogen heeft en die mij aanviel toen ik haar tot rede wilde brengen.'

'Wat? Sharmila! Wat betekent dit? vroeg mijn heer mij met verwijt in zijn tedere stem.

Ik boog mijn hoofd en kon geen woord uitbrengen.

'Betekenen? Wat kan het anders betekenen dan dat de slang, die zich in Gokul verbergt en die van eerlijke vrouwen vuile bedriegsters maakt, haar ook gebeten heeft! Krishna! Krishna!'

Krishna!' Zij spuugde de woorden uit. 'Zij heeft geen andere gedachten dan van Krishna. Het is Krishna, die zij lief heeft. Krishna, die zij zoekt. Krishna, die haar dagen vult en haar dromen vervult. Ja, en jij, mijn waarde broer, jij betekent niets! Ik wens je veel geluk met je edelvrouwe!'

Dit zeggende, pakte ze mijn pols en voor ik kon protesteren, trok ze mij mee in de hut. Ik wendde mij wanhopig naar mijn heer, terwijl hij daar streng en verdrietig stond, de armen over zijn borst gekruist en stak één hand naar hem uit. Het gebaar zo smekend, zo hulpeloos, zo vol van een vraag om hulp die mijn lippen niet konden uitspreken, ving zijn blik en met een plotselinge stap was hij naast mij; zijn gloeiende ogen de mijne om uitleg vragend.

Ik had toen willen spreken maar toen mijn lippen zich openden om de woorden te vormen, die zich opdrongen, schreeuwde mijn Nanand, terwijl zij mijn arm ruw vastpakte: 'Wees stil, o jij, bron van alle kwaad, o jij, helper van de duivel, of ik zal je arm uit de kom draaien. Ga weg, broer,' commandeerde zij. 'En meng je niet in vrouwenzaken. Zij heeft mij vernederd en mij aangevallen en ik zal mijn wraak hebben!'

'Maar,' begon mijn heer verhit en maakte aanstalten mij van haar af te pakken. Hoe durf je mij tegen te spreken. Nog één woord en je vrouw zal je voor altijd verwijten of mijn naam is niet Malati! Zij zal moeten boeten. Ja. Zij zal opgesloten worden en honger moeten lijden. Een lege maag maakt wijs. Uit de weg!'

En met deze woorden trok zij mij achter haar aan de hut in en smeed mij in een hoek, met de opdracht om geen lawaai te maken en niet te bewegen op straffe van ongehoorde kwellingen.

Dus zit ik hier, en denk aan jou, mijn moeder! Zij zeggen, dat ik niet naar de *Ghat* mag gaan, noch mijn *sakhis* mag ontmoeten, noch met iemand mag spreken, zelfs niet met mijn heer. Hij rebelleerde, maar Malati sloeg op haar borst en trok aan haar eigen haar en zwoor bij *Vishnu* dat zij zich in de Jamuna zou gooien als hij ook maar naar mij keek, tot ik door en door gezuiverd zou zijn. Om zijn moeder genoeg te doen en om de vrede te bewaren, stemde hij toe, maar, *Vishnu* zij geloofd, hij

stemde slechts onder protest toe.

Dit alleen geeft de kracht mij nu te troosten. Wel, ook dit zal overgaan. Schenk mij geduld, Shri Radha!

De volgende morgen

Ah, mijn hand doet pijn en mijn lichaam is als het ware, gemarteld en gebroken, zodat ik noch met gemak kan staan, zitten noch liggen. Maar erger, ja erger dan dit alles, is de pijn in mijn hart en het verlangen naar een vriendelijke blik van mijn *Nath*, al was het er maar één. En dan de vrees dat hij zich tegen mij keert, misleid door zijn sluwe zuster. Ik mag niet met hem praten, want mijn schoonmoeder heeft mij dat doen beloven, zodat Malati in haar maniakale boosheid zich niet zou verwonden. Mijn schoonvader heeft medelijden met me, dat weet ik en als hij zijn verdrietige ogen van mij afwendt is het, omdat hij voor mijn welzijn vreest. Zij zijn allemaal bang voor Malati! (Nee, niet ik! Het bloed van krijgers stroomt door mijn aderen!) Toch ben ik bang dat enig woord of blik of gebaar van mij de wrijving en disharmonie in dit gezin zou kunnen vergroten. Dus lig ik stil in deze hoek, waar zij mij neergeworpen heeft, mijn voeten met boeien bijeengebonden; mijn keel is uitgedroogd en verlangt naar een druppel water en mijn hart is ziek, ziek binnen in me.

Nee, verman jezelf, Sharmila! Wanhoop is zwakte en zwakte hoort niet bij de dochter en kleindochter van krijgers, die de dood glimlachend in de ogen plachten te zien in het heetst van de strijd. Als je ogen huilen, laat ze maar huilen. Je lichaam is inderdaad zwak, maar geen boeien kunnen je vrije ziel vastbinden. Zelfs Kaunsa, de tiran, kan je geest niet breken! Dus, wat kan deze gevangenschap je deren? Ja, wat kan het je doen? Wat zei onze *Gurugi*? 'Een mens is wat hij denkt.' Laat ik niet aan mijzelf als gevangene denken. Nee, ik ben geen gevangene! Ik ben een vrije ziel – ik ben vrij, ik ben vrij!

Kijk hoe zacht de zon op Brindaban schijnt. En de briesjes – zie, hoe ze spelen met de bloemen en de bladeren!

En hoe vrolijk zijn de vlinders zoals zij in en uit de geurige bloe-
sems komen, die zulke heerlijke kleurenpatronen scheppen op
het groen van *Vajra*! En zie hoe de lichtvoetige schuwe herten
tussen de bomen te voorschijn komen en dan weer verdwijnen
of wel rustig grazen op stille open plekken. Zie hoe ze soms
schrikken van het rinkelen van onze enkelkettingen, hun sierlijke
hoofden omhoog gooien en klaar staan om onmiddellijk de
vlucht te nemen! Een springend hert is als plotselinge muziek
die in de ruimte weerklinkt.

En zie hoe de vrolijke *saris* van mijn blij metgezellinnen met
onverwachte kleuren stralen in de zonneschijn en fladderen in
de koele, zachte bries. Lachend, pratend, bezig met bloemen –
zo zijn *Gopis*.

Denk niet aan je pijnlijke hand noch aan je verlamde polsen,
die – *Vishnu* zij geprezen – Malati nu onder aandrang eindelijk
heeft losgebonden noch aan je geschaafde enkels. Denk, eerder,
aan het zonlicht op de brede boezem van de Jamuna en denk
aan het koele, verfrissende water en denk aan het gespetter van
water als wij onze waterkruiken vullen en aan de golfjes en kringen
die zich verwijden en nog wijder worden tot zij de randen
van oneindigheid raken.

Denk aan de slingers die je gemaakt hebt en hoe mijn heer glim-
lachte, toen, je op een dag ongemerkt achter hem sluipend een
slinger met geurige *bakul* om zijn hals wierp! En denk, o, denk
aan Radhaji, de stralende, wier ogen, zo lijkt het wel, alle wijs-
heid, alle liefelijkheid, alle liefde van de drie werelden lijken te
bevatten. Zij zijn terzelfdertijd de ogen van een godin, van een
moeder en van een vrouw! De *Guru* van Krishna – Krishna!

Hee; wat is dat? Of heeft het vasten mijn zintuigen zo gezuiverd
en verfijnd dat ik geluiden hoor die er niet zijn? Wat? Een fluit?
Nee, ik droom! Geen fluit op aarde kan zulke hemelse muziek
spelen! Hoor! Het komt van de andere kant van de Jamuna...
Kan een fluit zo ver klinken? O, mijn hart kan wel barsten van
vreugde! Werkelijk, ik ben dood en in *Indra's* hemel, maar daar
speelt een meester-musicus op zijn fluit...

Nee, kijk naar onze koe. Zij heeft haar hoofd opgelicht! Zij luis-
tert ook! O. En de herten zijn vergeten te grazen en ook zij wen-

den hun hoofden naar de Jamuna, daar waar de muziek van-
daan komt! O, ik wil daar heen gaan! Ik wil daarheen gaan
waar die fluit gespeeld wordt! Ik wil degene zien die hem be-
speelt. O, kon ik me maar van die boeien ontdoen. Helaas! Het
is opgehouden en de wereld lijkt weer te slapen. De koe heeft
zich weer afgewend en de herten grazen weer.

De konijntjes en eekhoorns en vogels hebben hun activiteiten
weer hervat; de klimplanten en bomen hebben hun spel met de
geurige briesjes weer opgenomen; de wolken bewegen weer over
de lichtende hemel... En toch schijnt het wel of een goddelijke
geest, die voor een ogenblik door die prachtige muziek was op-
geroepen, de wereld weer verlaten heeft.

Muziek! Wat een macht! Het lijkt wel of God Zelf Zijn bood-
schappen van liefde door muziek overbrengt! Nee, is muziek
niet Zijn stem? Net als bloemen Zijn glimlach zijn en de grote
oceaan de oneindigheid van Zijn gedachte en de hemel voor da-
geraad een schaduw, Zijn *Samadhi*. Muziek! Muziek! Ik zou
ook willen zingen, zingen van mijn verdriet, van mijn – wat
niet? Denk, Sharmila, denk! Laat die gedachte je niet ontglip-
pen! Je mag niet spreken, maar het is je niet verboden te zingen!
Je mag niet met je heer praten, maar niets kan hem tegenhou-
den jouw gezang te luisteren! Zet jezelf aan het werk. Morgen
zullen de leden van dit gezin de hele dag naar de markt gaan.
Jij zou ook zijn gegaan. Maar mijn heer, zal hij gaan? Nee, iets
zegt mij dat hij Sharmila niet zal verlaten om de hele dag in een-
zaamheid te moeten kwijnen.

De volgende dag

Behalve deze arme gevangene die vergeten in een hoek wegteert,
is de hut leeg. Zal mijn *Nath* komen? Ja, iets in de koelte van
de bries, iets in het wiegen van de bomen, zoals zij naar mij bui-
gen, zodat ik zou kunnen denken dat zij zoete geheimpjes naar
mij brengen, iets in mijn hart dat zich één voelt met alle andere
'geheimzinnigheden', zegt mij dat hij zeker komen zal. Hij is al
vroeg in de morgen weggegaan. Hij zal nu spoedig komen of
dit hart dat hem liefheeft is een dwaas en er is geen waarheid
meer in de drie werelden...

Onderwijl houdt het lied dat ik gecomponeerd heb mij gezelschap en ook de papegaai, van tak tot tak springend, op zoek naar mijn heer. Mijn heer heeft hem onder een heg gevonden, een jong vogeltje, gewond en bloedend. Hij bracht hem thuis en vertroetelde hem en leerde hem zijn naam 'Madhave' te zeggen. En nu, wanneer de papegaai hem ziet, schudt hij zijn veren en vult de open plek in het bos met heldere kreten: 'Madhave, Madhave!' Mijn heer heeft een heel teder hart en het zou mij niet verwonderen als deze papegaai zijn liefdesslaaf was! Er was dat hert, dat mijn heer met een gebroken poot gevonden had en hij had het in zijn armen thuis gebracht en zijn poot gespalkt en het verzorgd alsof het zijn eigen kind was. En dat hert graast nu steeds naast onze hut en zijn oren lijken steeds gespitst om de stem van mijn heer te horen. En de eekhoorns, de vogels en het gehele kleine, bebonte en gevederde volkje van het bos kent hem als hun vriend en komen zonder enige schroom bij hem. Maar ik word rusteloos. Wat houdt hem zolang bezig? Dat hij zal komen weet ik, want zijn ogen zonden mij een belofte toen hij het huis verliet... O, wat is dat? 'Madhave, Madhave.' Het moet mijn heer zijn! O, gezegende papegaai, ik zou een tempel voor je kunnen bouwen en je voor altijd kunnen vereren! Ja, het

is mijn heer —; ik ken zijn voetstap. Zie hoe het hert op hem afrent! *Vishnu* zij geloofd! En mogen alle goden van welsprekendheid, geholpen door *Madan*, de God van de liefde, betovering aan mijn stem verlenen en moge de God van de muziek zelf in mijn stem doorklinken!

Later

Vreugde had zulke vleugels aan mijn geest gegeven dat het naar *Swarga* kon opstijgen en zulke kracht aan mijn lichaam gegeven dat de moeheid, pijn en honger van deze laatste twee dagen verdwenen leken als waren zij er nooit geweest! *Vishnu* zij geloofd! En voor altijd, altijd, geloofd en opnieuw geloofd! Mijn plan was, boven mijn wildste dromen uit, geslaagd! Oordeel zelf.

Toen ik de voetstappen van mijn heer de hut hoorde naderen, verzamelde ik al mijn krachten en met een wild gebed tot de Heer der Werelden, *Para-Brahma* zelf, opende mijn mond en begon te zingen. Bij de eerste noot stopten de voetstappen, verast, toen gingen zij zachtjes verder. Ik zong over het tragische lot van *Sharmila*, een koningsdochter en afstammeling van krijgers, die vreugdevol hun levens zouden hebben geofferd en alles wat hen lief was eerder dan toe te staan dat hun smetteloze reputatie bedoezeld zou worden. Ik ging toen door de belasteringen die haar waren toegevoegd te bezingen en terwijl de hartstochtelijke woorden van mijn lippen stroomden, zag ik mijn heer in de deuropening, verstomd en als het ware, vastgenageld aan de grond waarop hij stond. Hem te zien gaf mij nieuwe kracht en mijn stem verhief zich tot zo'n hartstochtelijke hoogte als het nooit eerder had gekend.

'En is het waar, *Sharmila*? Ben jij zo laag, zo vals, zo schaamteloos en ondankbaar dat jij je heer kan vergeten voor één, die je nog nooit hebt gezien? (Hij begon toen en zijn ogen werden intens en zijn wangen gloeiden).

'*Krishna*' ging ik verachtend door.

'*Krishna*?' Wie is deze *Krishna*? Ware hij de God van liefde zelf, neen, ware hij twintig Goden van liefde, zou hij jou dan ooit kunnen laten vergeten wie de meester van je hart en ziel is, de

adem van je neusgaten, het bloed in je aderen, het leven zelf dat je doet leven? Zij zeggen dat jij je heer bedrogen en misleid hebt! Als dat zo is, Sharmila, dan zal de diepste put van *Narak* nog te goed zijn voor je zwarte ziel! Wat! Hem misleiden, hem bedriegen die in herinnering aan een vriendendienst verricht door iemand van jouw familie aan de zijne, zijn eigen leven waagde door jouw vader te waarschuwen tegen doortrapte verraders, tegen duistere complotten en de plotselinge woede van de snel-opgewonden koning? Hem misleiden en bedriegen die wel duizend keer zijn eigen kostbare leven waagde om vermomde personen naar het paleis te brengen en jouw mensen hielp om door de stad te sluipen de veiligheid tegemoet langs een weg die alleen hij kende? En kan jij hem ooit vergeten, die, toen jij van moeheid en ontbering flauw viel je eindeloos in zijn armen droeg, net zo teder als een moeder haar kindje? Moet hij om de tuin geleid worden, deze held die een bende van struikrovers bevocht om jou te beschermen en die ze alleen overwon geholpen door zijn trouwe staf? En hoe, toen zij uiteengedreven waren, hoe de held opnieuw de moeder werd – want geen ander dan een moeder kan zo'n zachtheid, zo'n tederheid, zo'n zorgzame behoedzaamheid tonen – en je opnieuw in zijn sterke armen opnam en met je, gedurende vele uren liep zonder ooit maar uit moeheid te zuchten! En in het holst van de nacht bracht hij je hier in dit prachtige Gokul en vanaf dat moment gaf hij je de bescherming van zijn huis, de wijding van zijn onbesproken naam en de liefde van zijn zuivere en nobele bijstand! Je moet wel dood zijn voor alle goede gevoelens als je ooit een *Nath* als dit zult vergeten!

Een grote schreeuw barste van mijn *Nath's* lippen los en voor ik volledig beseftte wat er gebeurde, was hij naast mij gesprongen en zonk op zijn knieën naast mij.

'Sharmila, Sharmila!', hijgde hij, 'o, Sharmila.'

Zijn opwindende ziende, bleef ik wonderbaarlijk kalm en een grote, diepe gelukzaligheid vervulde mij en ik glimlachte.

'*Nath*,' zong ik, 'o, *Nath*, bedenk Malati en je belofte aan haar!'

'Malati moge verdrinken,' riep mijn heer boos 'wat de belofte betreft, dit is een lelijke belofte en geschikt om gebroken te wor-

den! Laat mij je bevrijden, jij arme, gebroken bloesem! En als ik je te eten zal hebben gegeven en de pijn uit je tere ledematen zal hebben verdreven, zal je me dan de waarheid over deze nare geschiedenis vertellen?'

'Maar,' begon ik.

'Nee, nee, geen woorden nu,' beviel hij.

Hij glimlachte mij met vochtige ogen toe, terwijl zijn sterke, soepele handen bezig waren met de boeien, die mij bonden. Spoedig was ik vrij en nam mijn eten uit zijn zorgzame handen aan, want hij wilde niet dat ik mij zou bewegen en niets gaf hem meer plezier dan mij zelf te voeden. En hoe tevreden was ik hiermee! En toen ik een beetje opgefrist was, nam hij mij in zijn armen en toen, mijn hoofd tegen zijn borst leunend, vertelde ik hem de waarheid. En toen hij het hoorde, werd zijn gezicht ernstig en zijn ogen vlamden, maar hij zei niets, alleen hield hij mijn handen nog tederder vast en zuchtte een of twee keer, zijn hoofd schuddend. En toen ik mijn verhaal verteld had, glipte ik uit zijn armen en knielde voor hem met gebogen hoofd en gevouwen handen.

'*Maharaj!*' zuchtte ik, 'woorden schieten je *Dasi* te kort om je over haar verdriet te vertellen over wat er gebeurd is en over de disharmonie die haar gedachteloze woorden in je gezin hebben veroorzaakt. Had zij geweten wat voor 'n afschuw jouw mensen voor *Shri Radhe* en haar *Shishya Krishna* hebben – want zij zeggen, dat zij zijn *Guru* is – dan had zij wel duizend keer op haar tong gebeten eer iets te zeggen.'

'Nee, nee,' onderbrak hij, 'dat is het niet.'

Hij keek mij toen aandachtig aan en een lange stilte volgde.

'Sharmila,' zei hij tenslotte, 'kom tegen me aan liggen uitrusten, want je bent bleek en zwak. En vertel mij nu oprecht wat deze *Gopis* over *Radha* en *Krishna* zeggen.'

'Mijn heer,' antwoordde ik ernstig, 'van wat ik gehoord en gezien heb, zou ik zeggen dat *Shri Radha* heel geliefd is en zeer vereerd wordt. Zij wordt ook benijd, maar alleen om haar *Bhakti* en met een jaloezie, die alleen voortkomt uit de aard van verering. En zeker is zij iemand om te vereren, want alleen al haar te zien vervult het hart met licht en vreugde en haar tegen-

woordigheid brengt God heel nabij.'

'O,' zei mijn heer, nog ernstiger. 'En die Krishna?'

'Krishna,' herhaalde ik langzaam. 'Krishna! De oogappel van zijn moeder, de verrukking van het hart der Gopis, het leven van Gokul? Van hem kan ik niets zeggen. Ik heb hem niet gezien. Maar ik heb zijn *sakhis* over hem horen spreken – ja, zij spreken over niets anders! En zijn naam heeft een vreemde invloed over mijn hart gekregen.'

'O,' zei mijn heer scherp en hij ademde diep in, terwijl hij een afkeurend geluid maakte.

'Nath,' zei ik vriendelijk tot hem, 'luister naar mij. De Gopis houden van hun mannen, maar zij vereren Krishna. De twee liefdes zijn verschillend van soort, zijn geheel gescheiden en de ene stoot de andere op geen enkele wijze. En toch zijn zij op een vreemde wijze verbonden, want een *Saki*, die geplaagd werd met haar 'bevlieging' (zo noemen zij het) in het bijzijn van haar heer, zei: 'ik zie Krishna in zijn ogen.'

'Dan bemint zij Krishna, maar niet haar heer,' zei mijn heer streng.

'Neel!' zei ik. 'Toch niet. Ik weet niet hoe ik dit aan je moet uitleggen, maar ik weet zeker, dat jij het verkeerd ziet. Haar liefde voor Krishna maakt haar liefde voor haar heer nog intenser en haar zuivere liefde voor haar heer verhoogt haar *Bhakti* voor Krishna. Ik weet niet hoe dit kan, toch is het zo en ik durf mijn hand er over in het vuur te steken!'

'Sharmila,' zei mijn heer na een geladen stilte 'je ogen zijn heldere bronnen van waarheid; zuiverheid, noblesse en onversaagdheid staan op je voorhoofd geschreven, maar je woorden klinken vreemd en ongeloofwaardig. Zeg mij, geloof jij dit wat je zojuist gezegd hebt?'

'Ja, mijn heer, dat doe ik, uit de grond van mijn hart!'

'En toch houd je van mij?'

'Mijn ogen kunnen je dat beter vertellen dan mijn tong,' antwoordde ik en ik keek lang en openhartig in zijn ogen, terwijl ik sprak. Lang, heel lang onderzocht hij mijn ziel, toen als bij toverslag klaarde zijn gezicht op, zijn ogen straalden en hij klemde mij tegen zijn hart.

'Ik geloof je!' zei hij. 'Hoewel ik het niet begrijp, geloof ik je, ja zelfs tot aan de dood en daar voorbij!'

De volgende dag

Lang hebben mijn *Nath* en ik gisteren samen gesproken en onze zielen werden onverbrekkelijk samen verbonden. Want liefde is een sterke band, maar kan toch breken als zij niet door begrip wordt verstevigd. Nooit zal mijn hart de vreugde vergeten in het zich ontbloten voor de diepe, begrijpende blik van de heer van mijn hart.

Ik vertelde hem alles over mijn vroegere leven en toen ik klaar was, glimlachte hij.

'Dit alles wist ik,' zei hij.

'Wat!' riep ik in verbazing uit. 'Wat bedoel je?'

'Al heel lang houd ik van je, *Sharmila*, ja, al sinds je zestiende jaar hoorde ik hoe je schoonheid en liefthalligheid geprezen werd in je geboorteplaats.'

'Ben je nog steeds bang die naam te noemen?' vroeg ik zachtjes.

'Nee, niet bang. Maar ik beloofde je vader dat noch zijn naam, noch die van zijn familie noch de naam van zijn woonplaats ooit over mijn lippen zou komen.'

'Trouw aan zijn belofte als steeds!' zei ik spottend, 'maar zie hoe je je belofte aan je zuster hebt gehouden!'

'O, mijn zuster! Ja, ik had haar vergeten en vanavond zal er een hoop rumoer in huis zijn! Maar wees niet bang, want *Malati* was totaal onredelijk en ging te ver in haar boosaardigheid. Zij zal moeten beseffen dat ik geen kind ben dat je bang kan maken met boze woorden. Ik vermoed dat het meer haar jaloezie over jou is dan haar afkeer van *Shri Radha* die haar zich zo liet vergaloperen.' Hierop glimlachte ik, want zelfs de beste en meest wijze mannen zijn als kinderen en blind als vleermuizen in het begrijpen van vrouwen. Hun geest, vergeleken bij die van een vrouw, is als een olifant naast een jong hertje.

Dus glimlachte ik en zweeg.

Maar toen veranderde ik van onderwerp en sprak over die schitterende fluitmuziek die ik de dag tevoren had gehoord. Hij luisterde en knikte langzaam.

'Je hebt *Krishna* gehoord,' zei hij.

'Heb jij hem ooit gezien?' vroeg ik met versnelde polsslag.

'Nee, want mijn moeder heeft mij doen beloven dat ik hem steeds zou vermijden, en dan daarbij moet je weten dat ik maar kort in *Gokul* gewoond heb.'

'En nu?'

'En nu heb ik wortel geschoten. Want is dit niet mijn thuis van nu af aan?'

En zo spraken wij in zoete harmonie tot de zon in het westen onderging en de laatste gloed van zijn vaarwel in kleurenpracht van de aarde en de hemel wegvloeide. En de stilte van de nieuwgeboren schemering kwam over onze geesten en wij waren sprakeloos, toen plotseling, op onze oren een regen van gouden klanken viel, zo zoet, zo helder, zo fris, iedere noot leek wel getooid met een kleine vlamkleurige ster. En toen de gouden regen een regenboog van kleurige juwelen werd, schitterend en sprankelend, bedekten mijn heer en ik onze ogen met onze handen, niet goed wetend of we nu muziek zagen of hoorden of de kleuren hoorden of zagen. Wanneer die muziek ophield, weet ik niet, want wij waren van verrukking half flauwgefallen en volledig onbewust van de uiterlijke wereld. Ik weet nu de betekenis van *Samadhi*. Dat was *Samadhi*, die Goddelijke trance, die totale onverschilligheid voor de wereld van de zintuigen – die onuitspreekbare zegen, wanneer de ziel uiteindelijk van aanzicht tot aangezicht komt met de *Paramatma* en weet: 'dit ben ik.'

Nooit, nooit zal ik gisterenavond vergeten, want met de eerste noot van die hemelse fluitmuziek werd ik opnieuw geboren, om nooit meer te sterven.

* * *

En wat er gebeurde toen mijn schoonouders en schoonzusters van de markt thuis kwamen en *Malati* mij vrij zag en mijn

Nath niet te vermurwen bleek, – ach, dat moet maar vergeten worden. En het is nu vergeten.

De volgende dag

Ik had niet mijn liefde voor de *Ghat* en de rustige boezem van Shri Jamuna beseft tot ik er deze morgen weer kwam. En dan mijn *sakhis* – ik wist niet tot vanmorgen hoe ik van ze hield, ieder van hen. Sport had een nieuwe bekoring, werk een nieuwe vreugde, na mijn periode van gevangenschap. Vriendschap had een ongekende bekoring, het lachen was ongedwongen, de schoonheid van de vrolijk gekleurde *saris* was helderder, de bloemen geurden, de bries zachter, de vogelstemmen muzikaler dan ooit tevoren. Mijn hart vulde zich zo met vreugde tot ik haast moest huilen!

Ik liep naar huis over gras dat als koel fluweel onder mijn voeten voelde, de hemel was lichtblauw en leek me toe te lachen. Mijn blijdschap gaf al mijn bewegingen vleugels en de hut was schoongebezemd, de koe gevoederd, en de potten en pannen schoongemaakt met een snelheid, die woorden van verraste goedkeuring aan mijn schoonmoeder ontlokte.

Toen dit alles gedaan was, had ik nog wat tijd over, want het was nog voor de middag. Daarom nam ik mijn blinkende *lota* van de plank en rende snel naar de kleine stroom die tussen de tamarinde bosjes in de buurt stroomde en begon een nieuwe pas in *Rasa* te oefenen, die mijn metgezellinnen mij die ochtend hadden geleerd. Met de *lota* op mijn hoofd voor het evenwicht, mijn handen vrij om te klappen, de *padar* van mijn *sari* opgetrokken en veilig bij mijn middel ingestoken, danste ik rond en rond, terwijl ik telde: één – twee – drie – vier – één – twee – drie – vier,' dat toen overging in 'Ma-a-dha-va, Ma-a-dha-va.' Een scherpe tik op mijn schouder bracht mij abrupt tot mijzelf en de *lota* viel van mijn hoofd met een klap op de grond. Tegelijkertijd was er een schreeuw van pijn naast me net als het protestgehuil van een *sarangi* bij het spel van een beginner. Ik

draaide mij snel om en zag mijn schoonzuster Malati over een gewonde teen wrijven, terwijl ze verwensingen mompelde.

'Jij, die bezeten bent van de bozel!' schreeuwde ze. 'Ik kan nooit bij je in de buurt komen zonder dat ik op de een of andere manier geblesseerd of lastig gevallen wordt!'

Ik zou zeker woorden van medeleven gesproken hebben maar het gezicht van Malati op één voet rond hinkend en met de andere voet omhoog in haar hand, bracht mij zo aan het lachen, dat ik mij afwendde met mijn *padar* over mijn gezicht. Het volgende ogenblik had ik mijn lachlust bedwongen en keerde mij naar haar toe.

'Werkelijk, zuster,' zei ik heel schuldig, 'het spijt mij heel erg. Ik hoop dat je teen niet teveel pijn doet?' En ik boog mij voorover om mijn lachende ogen te verbergen en om zelf te zien wat haar overkomen was door mijn ongelukkige *lota*.

'Ja, je zal wel veel spijt hebben! Je gedans toont het.'

'Maar,' stotterde ik, geheel in de war, 'ik was al aan het dansen voor jij kwam.'

'Goed; het doet er niet toe. Maak dat je wegkomt!'

'Waarheen?' vroeg ik, verwonderd.

'Naar het bos met Dada's brood en *Chhachh*. En denk er om dat je geen tijd verliest, anders...'

Maar ik luisterde niet langer, blij om er zo goed van af gekomen te zijn!

Toen ik weer thuisgekomen was, kon ik mijn ingehouden pret niet langer inhouden en mijn schoonmoeder kwam op mij af, terwijl ik week van het lachen tegen de deur leunde. Tranen stroomden hulpeloos over mijn wangen.

'Wat is er, Sharmila?' vroeg ze vol verbazing, 'wat is dit?'

'Niets, Mataji,' bracht ik uit 'alleen maar het idee hoe *saris* er uit zouden zien als ze zouden kunnen dansen.' En hierop rende ik weer weg.

Mataji schudde haar hoofd.

'Wat een kind ben je nog!' zei ze. Maar haar stem was erg vriendelijk en haar mond trok één of twee keer alsof het beeld van dansende *saris* haar ook amuseerde, meer dan ze misschien zou willen toegeven.

De bossen werden nog beschenen door de zon van het middaguur, terwijl ik voortliep met het brood en *chhachh* voor mijn heer. Wat versuft door de hitte besloot ik even in de schaduw van een grote *Banyan* boom uit te rusten. De boom had zijn armen overal heen uitgestrekt net als armen die zich openen om alle levende wezens aan zijn boezem te drukken. En toen ik zijn beschutting zocht, speelde er ergens een fluit – en onmiddellijk verloor ik alle bewustzijn van mijzelf en werd als een steen, dood voor de wereld, dood voor het verstrijken van de tijd, mijn missie totaal vergetend. Een vriendelijke tak tikte mij op mijn hoofd en bracht mij tot mij zelf en ik hervatte mijn weg, mijn hart vreemd bedrukt, vrolijk, opgewonden en rustig, alles tegelijkertijd.

Mijn *Nath* wachtte op mij en verwelkomde mij met een glimlach die niemand behalve ik ooit op zijn lippen gezien heb en die een duizendtal lampjes binnen de tempel van mijn hart leek te ontsteken.

Maar helaas, mijn vreugde was van korte duur, want toen ik de *lota* van mijn hoofd nam en naar hem uitstak, was hij leeg.

Ik sprak hiervan tot mijn *sakhis* toen wij elkaar troffen om samen te dansen bij het vallen van de avond en zij glimlachten. 'Krishna!' zeiden ze.

'Krishna? Maar hij was nergens te zien!'

'Heb je naar boven gekeken in de takken van die boom, waaronder je een poosje rustte?'

'Waar ik de *murli* hoorde? Nee! Zou hij daar geweest zijn?'

'Reken maar dat hij daar was, de schelm!'

'O, maar die Krishna gaat tever!' protesteerde ik verontwaardigd. 'De *chhachh* was voor mijn *Nath* en Krishna had geen recht om dit te stelen!'

Er klonk een plotselinge lach van ergens boven ons en daar sprak een stem zo lieflijk als een *vina*, zo zacht als een bloemblad en zo spottend als van een ondeugend kind.

'Hoor haar,' trilde die stem, net als een lachende vogel. 'Hoor haar! Weet, o jij domoor, dat in Brindaban er geen "mijn" en "dijn" is! Alles behoort Mij toe, de heer van Gokul. En als je dat mocht vergeten, dan heeft Krishna vele, vele manieren om je geheugen op te frissen!'

De stem stierf zachtjes weg en er was toen een tijd lang stilte. Maar slechts voor korte tijd want plotseling vonden alle Gopis allen tegelijk hun tong terug en terwijl zij riepen: 'Krishna! Krishna! Kanhayya!' renden zij hier en daar net als bijen dronken van honing, steeds bespot, steeds verward door dat zilverachtige belletje van gelach. Nauwelijks beseffend wat ik deed, draaide ik mij om en snelde blindelings naar huis, mijn wangen gloeiden, mijn hart bonsde, mijn oren werden achtervolgd door die verrukkelijke stem, die onweerstaanbare lach van kinderlijke verrukking en heerlijke spotternij...

Mijn stemming ziende en iets radend van mijn opwindung nam mijn heer mij ter zijde en vroeg me wat er was. Ik verlangde er naar te spreken, maar mijn tong kleefde aan mijn verhemelte en ik trilde. Hierop nam mijn heer mij mee naar buiten en leidde mij door het maanbeschenen bos naar de oevers van de zilveren Jamuna. En de koelte van de bedauwde nacht en de vreemde schoonheid van het maanlicht op het water en de sereniteit van de lichtende hemel verlicht door een honingkleurige maan kalmeerde mij. Na een poosje kon ik spreken. Toen wendde ik mij tot mijn heer en vertelde hem alles wat er gebeurd was.

'Vreemd!' zei mijn heer, toen ik uitgesproken was. 'Heel vreemd! En toch,' lachte hij 'deze Krishna blijkt wel een charmante schooier te zijn! Ik houd wel van ondeugende streken, als zij anderen maar geen schade doen.'

'Maar dit zorgde ervoor dat jij honger en dorst moest lijden,' protesteerde ik. 'Daarom vind ik het niet leuk.'

'Ach nee, het bos is vol met bessen en het water van *Vraja* is zoeter dan nectar. Ik wou dat ik deze Krishna zou kunnen zien! Zijn fluitspel heeft mij zo betoverd, dat ik op mijn knieën zou kunnen vallen en hem vereren!'

'En, mijn heer, zijn stem en zijn vrolijke gelach vullen mijn oren; ze achtervolgen me!'

'Zo!' zei mijn heer grappend, 'deze Krishna heeft ook jouw hart gestolen, lijkt het wel!'

'Wie zou niet van hem kunnen houden,' zuchtte ik. 'Ik verlang er naar hem te zien.'

'Je zal hem zien, want hij verschijnt immers aan hen, die hem liefhebben, is het niet?'

'Dat heb ik horen zeggen,' zei ik en ik zweeg toen, mij afvragend hoe het kwam dat ik zo gezegend was.

Want waarlijk, ik houd van Krishna. Tenminste, zijn stem vervult mijn wezen en zijn fluit... O, hoe kunnen menselijke woorden ooit het goddelijke uitdrukken?

De volgende dag

Het universum zwemt in een donkere blauwe straling; de aarde, de hemel en al wat daartussen is weergalmt 'Om'. Sharmila waant zich in de hemel, want deze extatische trance, die haast pijn doet, heeft niets te doen met de aarde en de aarde kent het niet... Tenzij de aarde zelf hemel wordt? Wie weet? Vandaag lijkt alles mogelijk. De aarde, de hemel – hemel op aarde – Ja, waarom niet? Waarom niet? Aangezien alles wat bestaat Krishna is, is Krishna zelf dan de hemel? *Narak* is waar Krishna niet is. Vanuit *Narak* ben ik opgeheven naar de hoogste hemel, de hemel die aan Krishna's gezegende voeten ligt!

Wat is deze zoete staat van krankzinnigheid, die je bevangen heeft, Sharmila? Sharmila? 'Nee, Krishna! Geen naam bekoort meer of heeft enige betekenis, dan de zijne. Krishna! Krishna! Ja, mijn Heer, ik kom! Maar speel op uw fluit en ik kom! Ik heb de wereld weggeworpen als een vuil gewaad en ga nu gekleed in schijnende gewaden van *Bhakti*, zuiver wit, glimmend als de vleugel van een witte duif in het zonlicht! Ik kom, mijn Heer, ik kom! Zoete honing van *Prema* zal ik van de Lotus van Uw voeten zuigen. Uw ogen, die op mij schijnen, zullen mij in onsterfelijke wateren doen baden! Roep mij, ja roep mij, Mijn Heer, en ik kom! Ik kom naar de eeuwigdurende afspraak met Uw *Bhaktas*! O, Gij, die de sterfelijke zielen weglukt naar de onsterfelijke vreugde van de goddelijke verering! Ik kom, Heer!

Is dat een vogel of is het Krishna, die mij roept? Is het een hert of is het zijn wilde wezen zichtbaar in de vorm van een dier? Is dat een boom of is het zijn overstelpende energie veranderd in deze bruine, groene en bewegende vorm? Is dat de hemel of is het zijn stralende bedekking over de aarde? En zijn deze heldere-groene en bruine en roodachtige dingen, glanzend en schijnend in het zonlicht, bladeren of zijn het noten van Zijn mu-

ziek, die over de bomen, planten en klimplanten geworpen zijn om hun naaktheid te bedekken? En is Sharmila krankzinnig of is zij plotseling normaal geworden?

O! Zijn fluit! Ja, ik kom, ik kom, Heer! Nee, nee, het is de stem van Pushpavati, mijn oudste schoonzuster! Sta op, Sharmila! Ja, Krish – ja, zuster, ik kom! Ik kom, ik kom, mijn Heer! Wacht nog een beetje! O, wacht, Grote Heer! Voor ik naar Hem toega, moet mijn haar netjes gekamd en vastgebonden zijn. Waar is mijn kam? Krishna, ik kom, laat mij mijn kam vinden. Ach, laat die kam maar! Wat kan Hem mijn haar schelen, of het nu glad is of in de war, of het ongekamd is of in een knoet? Maar mijn *tilak* moet helder rood zijn! Waar is mijn *kumkum*? Jammer, ik zie niets dan Krishna, Krishna, lieve Krishna, ik smeed U om mij mijn *kumkum* te geven? En helaas ben ik nu mijn oorringen kwijt! Nu zal mijn *Nath* ontevreden over mij zijn! O, dwaze Sharmila, ben je gek geworden! Je oorringen heb je aan je oren zitten! Oren, ja, oren gevuld met Zijn fluitmuziek! O, gezegende oren, oh, driewerf gezegende oren, wat doe je met oorringen? En jij, driemaal, nee, duizend maal gezegende Gopi, wat heb jij te doen met versierselen, jij die met sterren gekroond bent?

Ja – ik kom Krish – Mataji!

Later

Sharmila is gek! Sharmila is gek! Dronken van de wijn van vreugde, opgeheven naar het rijk van bovenaardse schoonheid, maar kalmeer je zelf! Kom terug naar de aarde! Je *Nath* roept je. Ga...

Nog later

'Sharmila,' zei mijn heer verbaasd, terwijl we door het maan-beschenen bos wandelden dat overal 'Krishna, Krishna!' fluis-terde. 'Sharmila, mijn vrouw, wat is er met je gebeurd?'

'O, mijn heer, o, mijn geliefde heer. Ik voel me als dood en toch in de hemel!'

'Nee, mijn bloem. Je leeft, *Vishnu* zij geloofd! En je loopt naast hem, die je liefheeft.'

'Ja, en die ik liefheb!' riep ik uit.

'Waarvoor *Ishwara* gedankt wordt! En toch, ben ik bezorgd over je, geliefde van me.'

'O, *Nath*, heb geen zorgen, jij die van mij houdt? Zorgen, omdat Sharmila blind was en nu haar gezichtsvermogen weer teruggevonden heeft? Zorgen, omdat Sharmila sliep en nu wakker is geworden? Zorgen, omdat Sharmila in *Narak* was en nu naar *Swarga* is gebracht? Nee, geliefde heer, dan is je liefde als dit maanlicht, van zilver en prachtig, maar ongrijpbaar als een droom en onwaar!'

'Mijn liefde, Sharmila,' zei mijn heer, 'is zo diep als de zee, zo zuiver als de witte *chameli* bloem, zo onsterfelijk als de tijd en zo waar als God Zelf. Toch ben ik bezorgd.'

'Mijn heer,' zei ik, zijn hand nemend, 'wees niet bezorgd en ik zal je alles vertellen wat je vrouw is overkomen, wier liefde God Zelf is! Ben je nu tevreden?'

'Wie zou nog zorg voelen met jou naast hem? Kom, vertel me, dan.'

'Weet dan, mijn lieve heer, dat vanmorgen, bij de *Ghat* er iets vreemds met je Sharmila is gebeurd. Ik baadde met mijn *sakhis* en ging met hen het water uit, maar toen ik mij wilde aankleden, ging het niet, want mijn gewaad was weg! Ik zocht en zocht en mijn *sakhis* hielpen mij zoeken, maar zij konden niet lang wachten en dus, erg tegen hun zin, moesten zij mij achterlaten, nog overal zoekend. Toen zij vertrokken waren, was ik erg ongelukkig in de gedachte aan mijn eenzaamheid en lot, maar ik ging door met zoeken... Plotseling, terwijl het geluid van hun enkelbanden in de verte wegstierf en hun vrolijk aangeklede gedaanten uit mijn blik verdween, zag ik mijn *sari*. Met een kreet van vreugde rende ik erheen en reikte omhoog om het van een tak te plukken, waar het aanhing. En toen mijn handen het aanraakten, werd het zacht als zijde en scheen met een plotselinge straling, als was het in goud gedompeld! Ik was hoogst ver-

baasd en ook erg bang, zoals je je kan voorstellen!

Ik stopte en mijn heer zei ademloos: 'En toen?'

'Ik deed mijn *sari* haastig aan,' vervolgde ik. 'Was dat een fluit, mijn heer?' 'Nee, alleen de stem van een nachtvogel. Ga verder, geliefde!'

'Wel, nadat ik mij aangekleed had en mijn *gagar* gevuld had en Mataji's *sari* had uitgewrongen, die ik mee had genomen naar de *Ghat* om te wassen, begon ik naar huis te lopen. Bij die grote boom met de vuurkleurige bloesem stopte ik, mijn voeten waren zo zwaar, dat ik ze niet op kon tillen en mijn zinnen waren stuurloos.

Toen zei een diep gouden stem: 'Sharmila.' Ik wist dat het Krishna was; alle angst verdween.

'Ik kom, mijn Heer,' zei ik duidelijk.

'Houd je niet van mij, Sharmila, en zijn je ogen nu in staat mij te zien?'

'Gij weet, Heer, of dit zo is of niet.'

'Ja, dat weet ik. En is je hart schoon en zuiver gemaakt, geschikt om een tempel te zijn voor het beeld van je Heer?'

'Gij weet, Heer, of dit zo is of niet,' herhaalde ik.

'Ja, ik weet het. Bereid je dan voor, o, gezegende, om Hem te zien die jij liefhebt!'

En toen – toen scheen een blauwe zon in de hemel op te stijgen en heel *Vraja* te verlichten. En voor mijn hongerige ogen stond een hemelse gedaante, zo mooi, zo onuitsprekbaar mooi!

'Oh, *Nath*,' riep ik uit en overweldigd, verborg ik mijn gezicht tegen mijn heer en huilde. Lang hield hij mij tegen zich aan. En ik voelde hem trillen. Net als ik. Toen ik wat kalmer was, ging ik door:

'En toen begon voor mijn ogen die incarnatie van goddelijke schoonheid te schijnen met grotere en grotere schittering tot daar voor mij een gestalte stond, van top tot teen gemaakt uit zuiver verblindend blauw licht, net als blauw weerlicht gebeiteld en gevormd in de gelijkenis van een menselijk lichaam. Hierna sloten mijn ogen zich en ik was ademloos en trillend zonk ik op mijn knieën, mijn armen uiteen gegooid voor mijn pijnlijke ogen.'

'Genoeg, genoeg, o Gij Schitterende, O Gij, Volmaakte van schoonheid en licht!' riep ik uit. 'Mijn ogen zijn verblind, mijn hart gebroken met uw verblindende liefelijkheid! Heb medelijken, Heer, of ik zal hier aan uw voeten sterven, geslagen, door niet te verdragen extase.'

'Het is goed,' zei opnieuw die betoverende stem.

'Kijk, Sharmila, je ogen mogen nu kijken naar hem, die voortaan je kameraad, je hulp en toeverlaat in moeilijkheden zal zijn. Ja, je *Guru* en je slaaf, als je hem waarachtig liefhebt.'

Vol vrees deed ik mijn ogen open en keek naar de ongeëvenaarde gratie en betoverende trekken van Krishna, Mai Jashoda's tien jaar oude zoon. Zijn grote zwarte ogen, gevormd als lotusbladeren, straalden mij toe, zijn mooi gevormde lippen glimlachten mij vriendelijk toe, de pluim van zijn pauweveren in zijn '*mugut*' zwaaide en trilde, toen hij zich naar mij toe boog en mij deed opstaan. En mijn hart werd gevuld met een naamloze extase en grenzeloze, mateloze liefde vervulde mij geheel.

'Zo, ben je nu gelukkig, o Gopi?'

'Ja, mijn Heer.'

'Dat is goed. Wil je mij als kameraad aannemen?'

'Ja, graag, Heer!'

'En als je helper in donkere tijden?'

'Er zal geen duisternis zijn, *Lalji*, waar de gedachte aan U voor altijd heerst.'

'Dat is goed. En, Sharmila, wil je mij als je *Bhagavan* aannemen?'

'Zeker, zeker, Heer, dat waart gij reeds voor altijd!'

Toen ik dit zei, glimlachte Hij, mijn hand aanrakend, een aanraking zo zacht dat geen woorden dit juist kunnen vertalen en toen was ik alleen. En toch niet alleen, want mijn hart was als een geschikte tempel door Hem ingenomen en zijn beeltenis schijnt daarom nu voor eeuwig...

'En nu, *Nath*, worden mijn oren voortdurend vervolgd door Zijn stem en heel *Vraja* is een spiegel geworden van zijn onevenaardbare schoonheid, een schoonheid zo volmaakt dat gewone stervelingen er zelfs niet van kunnen dromen. En mijn hart-o-er is niet langer een hart in Sharmila's borst!'

Er volgde een lange, lange stilte. Toen –

‘En wat gebeurt er nu met mij, Sharmila?’ vroeg mijn heer heel somber.

‘Nooit, nooit, nee nooit heb ik je lief gehad als nu,’ zei ik hem met kracht.

‘Wat?’

‘Ach, *Nath!* Ach *Nath!* Niemand kan dit begrijpen behalve de minnaars van Krishna.

‘Goed, ik kan het niet begrijpen, dat is waar. En ik ben bang!’ En plotseling verborg hij zijn gezicht in zijn handen.

‘Mijn heer,’ zei ik ernstig, ‘kijk diep in mijn ogen en luister goed naar ieder woord dat ik zeg. Als ik ook maar de schaduw van een onwaarheid spreek, moge Krishna dan nooit meer voor deze ogen verschijnen en moge Sharmila dan voor eeuwig en eeuwig beschuldigd blijven in alle eeuwigheid! In overstaan van die Almachtige God Die je vereert, zeg ik dit tot jou: heeft Sharmila je niet lief gehad met een liefde zo zuiver als die van *Sitaji* voor *Shri Rama*, zo diep als de oceaan, zo wijds als de eeuwigheid; nooit, nooit, nooit zou zij Shri Krishna kunnen liefhebben.

En als zij niet Shri Krishna liefhad, nooit, nooit zou zij jou kunnen liefhebben met die liefde die jij verdient! Het is niet je lichaam dat ik liefheb, het is je ziel en alle goedheid, vriendelijkheid en kracht ervan. Ik heb je lief vanwege je sterke mannelijkheid; om je deugdzaamheid, om je intelligentie, je behendigheid, je tederheid, om je eenvoud, waarachtigheid en je standvastigheid! En dit alles, ja, ieder van deze kwaliteiten is Krishna! Alles, alles is Krishna! Alles is Krishna!’

Toen ik klaar was, mijn ogen in de zijne gevestigd, weerklonk daar in de stilte het langdurige spel van een fluit, die ons tot in het merg van onze botten beroerde, tranen in onze ogen tevoorschijn bracht en onze haren overeind deed staan. En toen weerklonken kleine loopjes en trillers, helder en klaar als regendruppels, springend en lopend en helderder dan woorden als bevestiging van mijn hartstochtelijke verzekering.

‘Alles is Krishna; alles is Krishna; ja weet, stervelingen, dat alles Krishna is! Weet, weet, weet en vereer, ja verblinden, die in het

duister van onwetendheid en vergetelheid ronddolen, dat alles Krishna is! Krishna! Krishna! Alles is Krishna!’

En toen mijn heer en ik elkaar weer aankeken, waren wij op onze knieën, onze handen ineen, terwijl tranen over onze wangen stroomden.

‘Nu, eindelijk begrijp ik je, Sharmila!’ zei mijn heer met een diepe zucht. En de nacht werd als dag voor mijn gelukkige ogen.

Het leven was een heerlijke droom geworden; iedere dag een veel-kleurige edelsteen geregen aan de zijden draad van de tijd, iedere nacht een heilige tempel doortrokken van de genadige aanwezigheid van de Heer der harten. Krishna vulde onze dagen met vreugde, gelach en zang; zijn grappen zijn eindeloos, zijn vermommingsen zijn zonder einde; en eindeloos zijn vreugde in onze verwarring! Soms voegt hij zich bij ons in de koelte van de dag en speelt op zijn fluit, terwijl wij rond hem dansen. Soms leidt hij ons op een vrolijke achtervolging door dichte bossen, en wanneer wij, moe en wanhopig, stil blijven staan en ons hoofd schudden, gereed om het op te geven, dan komt er uit de hemel, zo lijkt het wel, een regen van bloembladeren en daar is Krishna, hoog boven ons in de takken van een bladerrijke boom en zendt ons lachend muziek naar onze opgerichte hoofden! Soms komt hij plotseling op ons af, als wij ergens zitten en over hem praten, en laat ons schrikken met één lange roep van zijn fluit. Soms klinkt zijn fluit uit alle windrichtingen tegelijk en één Gopi zegt: 'het komt daar vandaan' en één zegt: 'nee, nee het was hier!' En een derde: 'jullie hebben het beiden verkeerd; het was hier.' En zo zegt iedere Gopi iets anders en zij beginnen ruzie te maken en rennen van de één naar de ander, wanneer, opeens, Krishna in hun midden springt en met hun *lotas*, hun slingers of hun bloemen voor de *pūja* wegreut en wat een nutteloos geroep, gekwek en geklaag breekt er dan los! Maar bovenal vind hij het heerlijk om zich te vermommen en ons van de wijs brengen! Zoals op die dag toen ik bezig was de potten te wassen en er een kleine jongen op mij af kwam en zei:

'Bent u Sharmila, de vrouw van Madhave de *Gauli*?'

'Ja, ja,' zei ik gretig. 'Wat is er met hem? Is hij in orde?'

'Ik weet het niet,' zei de jongen. 'Maar hij heeft u nodig. Kom,

ik zal u naar hem toe brengen.'

Hierop gooide ik de potten en pannen opzij en volgde die jongen pijlsnel door het bos. En op een open plek verliet de jongen mij en zie, daar was mijn heer!

'Hee, Sharmila! Ik stond op het punt om naar je toe te komen. Ik kreeg een boodschap dat je mij nodig had!'

'Jij? Maar ik kreeg een boodschap dat jij –! Waar is die jongen?' vroeg ik en een plotselinge verdenking kwam in mij op. Maar de jongen was verdwenen! Hierop begon mijn heer te lachen.

'Krishna heeft ons beet genomen!' zei hij.

Toen ging hij zijns wegs en ik de mijne.

's Avonds kwam hij bezorgd thuis.

'Sharmila, mijn vee is verdwenen!'

'Verdwenen,' riep Malati die net binnen was gekomen. 'Nonsense, broer, je droomt. Ben je niet zelf een uur geleden thuis gekomen om ze op stal te zetten?'

'Ik,' riep mijn heer uit, 'ik kwam – en hij rende naar buiten, om even later terug te komen, terwijl ik in lachen uitbarstte.'

'Zij zijn er allemaal,' knikte hij vrolijk. 'Het is Krishna weer!'

'Maar broer, ik kan je niet geloven,' riep Malati opstandig.

'Waarom heb je me niet verteld dat je Lakshman ontmoet hebt en dat hij je zei dat hij je koe wilde kopen en dat je toen een overeenkomst met hem hebt gemaakt?'

'Ik-ik-heel!' zei mijn heer. Hierop werd hij heel ernstig.

Maar de volgende morgen ging hij vroeg weg en toen hij terugkwam, riep hij blij uit dat hij een prachtige overeenkomst had getroffen met Lakshman, één van de rijkste *Gaulis* in Gokul.

'En Krishna's grap was om mij te helpen, Sharmila!'

'Die Krishna,' zei mijn schoonvader bedachtzaam, 'is niet zo slecht als de praatjes wel zeggen' en hij wreef zijn neus en keek naar de lucht.

Ik herinner mij hoe ik, een week geleden door het bos liep, bloemen plukte en plotseling een oude vrouw zag, zittend bij een bron.

'Wie ben jij, knap meisje?' vroeg ze, nadat wij een tijdje hadden gepraat.

'Sharmila, Mai, de vrouw van de *Gauli* Madhava.'

'En de dochter van -?' hierop leunde ze voorover en fluisterde mijn vaders naam.

Ik was verbaasd en mijn hart sprong op.

'Wat, vrouwtje,' riep ik, 'hoe kent u ze?' Hebt u ze gezien? Waar zijn ze? Hoe gaat het met ze? En met mijn moeder? En met mijn kleine broertje? En...'

'Ssssst, ssssst!' zei de oude vrouw en ze plaatste haar vinger op haar lippen. 'Ze maken het goed en zijn veilig en denken steeds liefdevol aan je. Ik ben uit hun woonplaats gekomen en ze vroegen mij om je op te zoeken en je hun zegen te geven en je te zeggen dat je geen angst moet hebben en niet verdrietig moet zijn...'

'O, ik dank u! O, ik dank u, vrouwtje! Moge de Heer Shri Krishna u voor altijd zegenen!'

Maar dit leek, vreemd genoeg, de oude vrouw niet te bevallen.

'Krishna!' zei ze hooghartig. 'Ik ken Krishna niet! Ik heb zijn zegen niet nodig, wie hij ook zijn mag!'

'Alle mensen hebben Krishna nodig,' zei ik vriendelijk.

'Wil je niet met mij discussiëren, meisje. Ik zeg je dat ik jouw Krishna niet nodig heb. Ik ken hem niet.'

'Ik heb medelijden met u,' zuchtte ik.

'Wat? Hoe zit dat? Jij hebt medelijden met mij, die oud genoeg is om je grootmoeder te zijn?'

'Bhakti is niet een kwestie van leeftijd, moeder en zij die niet weten wat Bhakti is, leven in duisternis en zijn te beklagen.'

'Ssst, meisje! Lees de *Shastras*. Heb jij de *Shastras* gelezen? Nee? Dan ben je werkelijk niet alleen onwetend maar ook onheus.'

'Ik heb geen bedoeling gehad om onheus te zijn, moeder. En *Bhakti* is niet een kwestie van de *Shastras* te kennen.'

'Zwijg, meisje! Wil je mij een les lezen, ik die de vrouw van een *Brahmaan* ben en een *Gnyan*?'

'Maar ook niet van *Gnyan*, moeder,' antwoordde ik vriendelijk maar beslist. 'Werkelijk om een *Bhakta* te zijn moet men alles opgeven, zelfs zijn *Gnyan*.'

'Goed gezegd, Sharmila!' sprak een zeer bekende en honingzoete stem lachend.

'Goed gezegd, heus! Je hebt je les goed geleerd. De andere moet

je nog leren!' En met deze woorden verdween de oude vrouw als het ware in het luchtledige en ik bleef alleen achter. Ik keek om mij heen en wreef mijn ogen uit; het bos om mij heen rook naar een heerlijk parfum dat mijn neus streekte en mijn zinnen bedwelmde.

Ik dacht er lang en diep over na wat 'die andere les' zou kunnen zijn, maar kwam niet tot een oplossing. Ik vroeg mijn *Nath*, maar hij was net zo verbaasd als ik. Mijn leven werd duister, mijn dagen waren vol van innerlijk zoeken, mijn nachten één lange, steeds herhaalde vraag. Maar ik kon het antwoord niet vinden. Ik vroeg de vogels, de bomen, de hemel, de rivier, de beek, de bronnen, de bloemen, de herten, zelfs de koe, maar zij bleven stil en hielden hun geheim vast in zichzelf besloten. Ik was verward, werd bleek en kon niet meer eten.

Maar toen gisteren, kreeg *Bhagavan* medelijden met mij en Hijzelf beantwoordde mijn vraag.

Het ging aldus.

Terwijl wij gisteren een *rasa* dansten, kwam er plotseling één in ons midden, stilletjes binnen glippend, die ik als Malati herkende. Ik riep verrast: 'Malati!' maar op hetzelfde moment riep een Gopi: 'Zuster!' En een derde: 'Mijn nicht!' En een vierde: 'Mijn dochter!' 'Nee, nee, het is Malati!' riep ik uit, en keek naar haar. Maar nee, het was Malati niet, maar Pushpavati, mijn oudere schoonzuster! Ik wreef mijn ogen uit en hoorde iemand zeggen: 'O, moeder, hoe bent U hier gekomen?' En een ander: 'Kijk, mijn tante is gekomen om ook de *rasa* te dansen!' En een ander: 'Nee, wij zijn allen blind. Het is Kusumavati, mijn schoonzuster! Ik zeg je: ik zie het duidelijk, het is Kusumavati tot de laatste ring aan haar teen toe!

En zo kibbelden zij en noemden elkaar blind, dwaas en in de war.

Maar plotseling lachte Shri Radha, die zich bij ons had gevoegd en klapte in haar handen en riep met een zoet gevooisde stem: 'O, het is Krishna! Kom te voorschijn, jij plaaggeest. Ik heb je herkend!'

Hierop verdween de nieuwe Gopi en Shri Krishna stond voor ons, zijn voeten gekruist, zijn lichaam wiegend en zijn fluit aan

zijn glimlachende lippen terwijl zijn schitterende ogen ons lachend aankeken. Een ogenblik stond hij daar, daarna snelde hij naar Shri Radha en knielde voor haar.

'Gegroet, o Godin. O, jij leider van alle *Bhaktas*! Jij alleen kan Krishna in alle vermommingen herkennen! Jouw ogen, gezuiverd door liefde, kan het gordijn van *Maya* doorboren en de werkelijkheid er achter zien.' Leer, leer van Shri Radha, o jullie dwazen, blind als jullie zijn en verward in de strikken van je vijf zwakke zintuigen! Weet dan dat alles wat geschapen is slechts een verschijning is, een volledig Brindaban in zichzelf, waar ik mij verberg en verstoppertje speel met hen, die mij beminnen. Leer Mij in alle dingen te vinden en Krishna zal voor altijd van jullie zijn. Jullie zullen, nooit zonder mij zijn, want het hele universum met alles wat het bevat, zal voor jullie doordringende blik Krishna zijn!'

Toen sprak hij mij aan:

'Sharmila, kom hier. Heb je de andere les geleerd?'

'Ik heb het geleerd, Heer' mompelde ik en knielde aan zijn lotusvoeten neer.

De volgende dag

De hut is stil. Mataji en Pitaji zitten zuchtend in een hoek. Zelfs Malati zegt niets. Er ligt een schaduw over mijn hart en mijn geest is zwaar met een zeker voorgevoel. Het is donker, lang na zonsondergang, maar mijn heer is nog niet thuisgekomen. Nog nooit is hij zo lang weggebleven. Wat houdt hem op? Ik loop rusteloos op en neer, van de hut naar het bos en van het bos terug naar de hut. Wat houdt mijn heer bezig? O, sterren, waak over hem! O, grote sterrenhemel, bescherm hem! O, bomen, geef hem beschutting! O, windje, wijs hem de weg! Nu ben ik ongerust... Er kwam vanmorgen iemand naar de hut, om mijn heer voor zaken te bezoeken. Ik vond hem niet prettig. Hij had boze ogen. O Krishna, bescherm mijn heer vannacht tegen boze mensen! Ik ken geen kalmte en geen rust meer. Ik zal naar Krishna gaan. Ik hoor Zijn fluit.

Later

Shri Krishna zat op een open plek, zijn rug tegen de bemoste stam van een boom, waarvan gedurende de dag de bloemen vlamden als oranje lampen. Een groep *Radhakali* stak teder in Zijn gitzwarte haren, die in het licht van de sterren als massa's blauw-zwarte zijde glommen. Zijn handen, bezig met Zijn fluit, waren als tweeling lotusbloemen met licht stromend door hun tere blauwe bladeren. Zijn ogen gloeiden als twee sterren, die een zoekende ziel op de weg naar huis begeleiden.

'Ben jij het, Sharmila?' riep hij zachtjes toen ik tot hem kwam. 'Je hebt het moeilijk. Je hebt er goed aan gedaan bij Mij te komen.'

'Hoe weet U dat?' vroeg ik afwachtend.

'De harten van Mijn *Bhaktas* zijn de Mijne en Mijn hart klopt met hun hart. Kom, wat is er? Is je heer nog niet thuis gekomen?'

'Nee, mijn heer. En ik ben bang...'

'Bang, Sharmila? Bang, in Gokul? Kom hier bij mij zitten. En beweeg niet...'

Er volgde een lange stilte, terwijl ik *anardana* in een diepe *Samadhi* zag verzinken, waaruit Hij na, naar het mijn bonzende hart toescheen, een eeuwigheid met een schok ontwaakte. En toen Hij zich bewoog, begon het bos weer geluiden te maken, de nachtvogels kwetterden, de sterren fonkelden, de bries begon weer te spelen, de klimplanten bewogen en een zoete geur vervulde *Vraja*, want Zijn *Samadhi* had alle dingen in een toestand gebracht waarin alle vragen beantwoord konden worden.

'Het is goed,' zei Hij ten slotte. 'Vrees niet, vrees niet, Sharmila! Jouw *Nath* heeft een zuiver hart en een zuiver hart waardeer ik meer dan aardse koningen de mooiste juwelen in hun schatkamers. Vrees niet. Ik zal dit juweel terugvinden en het in Mijn *Mugut* dragen.'

Nu is mijn hart tot rust gebracht en de schaduw die over mijn geest was, is verdwenen. Mijn heer is veilig, want Krishna heeft hem in Zijn bescherming opgenomen.

De volgende morgen

Gokul straalt van vreugde, de hemel is vol schittering en mijn hart zingt tezamen met de vogels, want mijn heer is vanmorgen met Krishna veilig terug gekomen.

De sterren fonkelden nog in de hemel en de stilte van het weg-ebben van de nacht hing nog over de wereld, toen er op de deur geklopt werd en kijk, toen de deur openging, stond daar mijn geliefde heer op de drempel tegen de achtergrond van blauwe straling, die de nacht in de dag deed veranderen. En toen ik hem tegemoet liep, hield hij mij met een beweging van zijn hand tegen en zijn stem weerklonk door de hut.

'Pitaji! Pitaji! En zusters, kom en vereer Hem, die mij vannacht van de spionnen van de koning heeft bevrijd.'

'Waar is Hij, je Bevrijder? Breng Hem binnen zodat wij Hem eer kunnen bewijzen!' riepen allen tegelijk en renden naar de deur.

'Mijn Heer,' zei mijn *Nath*, terwijl hij zich omdraaide en sprak tot de onzichtbare. 'Wilt u deze arme hut vereren?'

'Nee. Ik treed niet binnen waar ik niet gewenst ben,' zei een prachtige stem. En het leek alsof de hut gevuld was met een melodie van gouden klokken en een heerlijke geur drong onze neuzen binnen en wij waren verstomd.

'Kom, kom, O, Redder van mijn zoon, wie gij ook zijt,' riep Pitaji toen met trillende stem uit. En Mataji en mijn twee schoonzusters riepen ook uit: 'Ja, kom! En toen leek het of de zon in onze arme hut opging en de hele wereld verlicht werd en wij zonken op onze knieën en bedekten onze verblinde ogen.

En dezelfde gouden stem zei:

'Nee, kijk naar Mij, o, Mijn mensen, en wees niet bang voor Krishna.'

'Krishna!' riep mijn schoonmoeder met verbazing en maakte

aanstalten op te staan.

'Ja, Krishna!' zei mijn heer met heldere stem, vol liefde en bewondering. 'Krishna wachtte mij en mijn overvallers op aan de andere oever van de Jamuna en hoe weet ik niet, maakte ze sprakeloos en bewegingloos, terwijl hij als een woedende tijger verscheen, ze links en rechts verspreidde en ze vol angst maakte toen hun zwaarden Zijn lichaam bestookten en door de lucht schenen te gaan. Ja, dit is Krishna, de Heer van mijn hart. Heil, *Janardana!* U alleen vereer ik. U alleen heb ik lief. U alleen zal ik dienen.' En hij deze woorden wierp hij zich voor die stralende figuur ter aarde, en raakte Zijn voeten met zijn voorhoofd aan en kuste ze vurig.

Toen rezen ook Pitaji, Mataji en mijn schoonzuster Pushpavati op. Trillend naderden zij *Muzari* en knielden voor Hem op de grond, enige ogenblikken later gevolgd door Malati.

Hij hief Zijn weerschijnende hand op om hen te zegenen en Zijn woord was met muziek gevuld en vrolijke stemmen weerklonken, onzichtbaar in de hut en in de omringende bossen in hemelse harmonie, Zijn lof zingend. Terwijl zij zongen kwamen Gopis van alle kanten aanrennen en in Zijn straling staand, zongen zij het refrein mee.

'Heil, *Murari!* Heil, o Gij, Vreugde van de drie werelden! *Jaya, Jaya, Krishna!*

'Sommige mensen trekt Gij tot U met Uw stralende liefelijkheid en sommigen door de Goddelijke muziek van Uw fluit! Sommigen wint Gij door Goddelijke Kundigheid en sommigen onderwerpt Gij door Uw toorn! Sommigen overwint Gij in gevechten en sommigen betovert Gij door Uw magisch woord. Maar van al Uw wapens, is er geen zo machtig als Uw liefde, O *Janardana!* Geen is zo machtig als liefde!

Heil *Murari!* Heil, o Gij Vreugde van de drie werelden! *Jaya, Jaya Krishna! Jaya Krishna! Jaya, Jaya Krishna!*

En wij verhieven onze stemmen ook en zongen blij, onze harten trillend van liefde:

'*Jaya Krishna! Jaya, Jaya Krishna!*

Om Shanti! Shanti! Shanti!

Woordenlijst

Akasha	– goddelijk element dat het hart doordringt, blauw van kleur. Ook wel een holte om iets te bevatten.
Ashwattha	
Vraksha	– banyan boom.
Bakul	– kleine crème-kleurige bloem.
Brahmin	– lid van priesterkaste, religieuze leider.
Champak	– een wit-gele of rood-kleurige bloem.
Chhachh	– karnemelk.
Dahi	– yoghurt.
Gagar	– waterpot
Gaja – Gamini	– zij, die loopt met de waardigheid van een vrouwtjes-olifant.
Gandharvas	– hemelse musici aan het hof van Indra, de koning van de hemel
Gauli	– koeienhoeder.
Ghat	– stenen trappen aan de rivier waar de Hindoes 's morgens een religieus bad nemen.
Ghee	– geklaarde boter.
Gnyani	– een man met grote kennis.
Gokul	– deel van Brindaban, de stad waar Shri Krishna woonde.
Gopi	– melkmeisje, symbool van devotionele liefde.
Guru	– geestelijke leraar en gids.
Hari	– de goddelijke dief van alle negatieve eigenschappen en van het hart.
Ishwara	– God.
Jamuna	– één van de heilige rivieren van India.
Japa	– herhaling van een heilig woord of woorden, terwijl men mediteert over hun betekenis.
Kalpa	– lengte van tijd.
Kanha	– de donkere, de geheimzinnige.

Kanhayya	– de donkere, de geheimzinnige.
Kaunsa	– de oom van moederszijde van Shri Krishna, die hem wilde doden.
Kumkum	– liefvallige naam; ook poeder voor de tilak.
Lota	– een metalen pot.
Madan	– god van liefde.
Madhu – Malati	– een geurige Indiase bloem.
Mohan	– de tovenaars van liefde.
Mugut	– de kroon van Krishna.
Murli	– de fluit van Krishna, het symbool van goddelijke liefde en menselijke overgave.
Nanand	– schoonzuster.
Nand Kishor	– zoon van Nanda.
Narak	– hel.
Nath	– heer.
Padar	– deel der sari, die over het hoofd geslagen wordt.
Papeeha	– Indiase vogel, symbool van liefdesverlangen.
Parmatma	– het hoogste.
Parijatak	– kleine bloem met een helder oranje hart.
Pati Vrata	– zij die haar echtgenoot volledig toegewijdt is.
Prema	– liefde.
Puja	– rituele eredienst.
Raga	– melodie.
Rasa	– een speciale dans.
Sakhi	– een harts-vriendin.
Sarangi	– een snaarinstrument
Shastras	– heilige schriftten.
Swarga	– hemel
Tilak	– een aangebracht teken op het voorhoofd (meest rood).
Tulsi	– een heilige plant met grote medische waarde, die voor eredienst wordt gebruikt.
Vishnu	– de god die de wereld beschermt en onderhoudt; de tweede persoon van de Indiase drie-eenheid.
Vraja	– deel van Brindaban.
Yuga	– lengte van tijd.